

Przedwojenny symbol walecznych kobiet odzyskał dawną świetność »13

Raport Szczęścia zaskoczył »14-15

Mądry kupuje samochód wiosną »20

Szef Litewskiego Związku Teatralnego: teatr musi szokować ludzi »28

Protest w Wilnie. „Nie chcemy zmiany modelu edukacji mniejszości narodowych”

Fot. Marian Paluszkiwicz

Okolo dwóch tysięcy uczestników akcji protestacyjnej zgromadziło się w sobotę, 23 marca, w Wilnie. Przedstawiciele społeczności szkolnych z całej Wileńszczyzny, uczniowie, nauczyciele, rodzice oraz dziadkowie wzięli udział w przemarszu ulicami stolicy. »6

Zamach pod Moskwą: Kreml szuka „śladu ukraińskiego” »7

ISSN 1392-0405

9 771392 040028

Gen. RP: „Jeśli chcemy być bezpieczni, mamy 2 lata” »8-9

KURIER
WILEŃSKI

Ukazuje się od 1 lipca 1953 r.

Birbynių g. 4a, 02121-30 Vilnius,
Lietuvos Respublika,
tel. +370 260 84 44

Redaktor naczelny:
Robert Mickiewicz
(redaktor@kurierwilenski.lt).

Zastępcy red. naczelni:
Brigita Łapszewicz
(b.lapszewicz@kurierwilenski.lt)
Apolinary Klonowski (ds. online)
(a.klonowski@kurierwilenski.lt)

Dziennikarze: Honorata Adamowicz,
Aleksander Borowik, Justyna Giedrojc,
Rajmund Klonowski, Anna Pieszko,
Antoni Radczenko, Marian Paluszkie-
wicz — fotoreporter.

Dział Promocji: Andrzej Podworski —
prenumerata (tel. +370 685 040 84),
kolport@kurierwilenski.lt), Jolanta
Balkiewicz — reklama (tel. +370 260
84 44, reklama@kurierwilenski.lt).

Wydawca: VšĮ „Kurier Wilenski”

Druk: VšĮ „Vilnijos žodis”

Nakład: 2500 egz.

*Materialów niezamówionych redakcja
nie zwraca. Zastrzega sobie prawo
do skracania i adiustacji tekstów.*

Za treść ogłoszeń redakcja nie odpowiada.

*Opinie Czytelników zawarte w ich listach
nie zawsze są zbieżne z opinią redakcji.*

DZIENNIK NALEŻY DO
EUROPEJSKIEGO
STOWARZYSZENIA GAZET
CODZIENNYCH
MNIJSZOŚCI
NARODOWYCH

Fundacja
**POMOC POLAKOM
NA WSCHODZIE**
im. Jana Olszewskiego

Projekt finansowany ze środków
Kancelarii Prezesa Rady Ministrów
w ramach konkursu Polonia i Polacy
za Granicą 2023-2024.

Publikacja wyraża jedynie poglądy autorów
i nie może być utożsamiana
z oficjalnym stanowiskiem
Kancelarii Prezesa Rady Ministrów
i Fundacji „Pomoc Polakom na Wschodzie”
im. Jana Olszewskiego.

Aleksander Borowik

W ciągu trzech lat na prezenty i pamiątki posłowie wydali prawie pół miliona euro!

Dziennikarz i społecznik Andrius Tapinas, w ramach akcji „Skaidrinam”, opublikował listę wydatków posłów, zgodnie z którą w ciągu trzech lat parlamentarzyści kupili — za pieniądze z reprezentacyjnych dodatków, z magazynu Sejmu pamiątki i prezenty o wartości ponad 483 000 euro.

Najwięcej wydał Valius Ažuolas, członek Litewskiego Związku Chłopów i Zielonych. W ciągu trzech lat wziął z sejmowego magazynu 8 459 przedmiotów o wartości prawie 29 000 euro.

W ciągu 2 miesięcy tego roku, posłowie już kupili kawę na 6 000 euro, poszewki na poduszki za 3 000 euro, notesy za 6 000 euro, krawaty za 3 400 euro oraz zestawy szachów i warcabów za 12 000 euro.

Niektórzy posłowie pod koniec kadencji rzucili się w pośpiechu na zakup sprzętu komputerowego, telefonicznego i... nagłaśniającego.

Komentarz dnia

Może by brzusek sobie w Sejmie podprawić...

JAK KANCLERZ „ŚMIAŁ”!

No i poleciały głowy! A dokładniej — jedna...

Sejm, zdecydowaną większością głosów (a jakże by inaczej!) pogonił w cholerę kanclerza parlamentu. Za „różne niedociągnięcia w pracy”, a tak naprawdę, za to że „śmiały” dziennikarzom przekazać informacje o rozrzutności posłów.

**STT PRZEŚWIELIŁO
REJON WILEŃSKI**

Tymczasem, na wniosek mera samorządu rejonu wileńskiego — Roberta Duchniewicza, Specjalna Służba Śledcza (STT) przeprowadziła ocenę antykorupcyjną projektu zmian w regulaminie rady — m.in. dodatkowych bonusów do wypłat dla radnych.

Według STT, projekt miał na celu wprowadzenie stanowiska referendarzy grupowych (nie jest to przewidziane w ustawie o samorządzie terytorialnym) a także oddzielne pomieszczenia i zaplecze techniczne zarezerwowane wyłącznie dla jednej z frakcji.

Ponadto w projekcie zaproponowano przywrócenie zniesionych na mocy ustawy dodatkowych diet wypłacanych przez administrację samorządową członkom rady, jak również dodatkowych opłat za miesięczne koszty usług telefonii komórkowej dla przewodniczących komitetów.

„Sytuację tę należy uznać za nieprawidłową zarówno z antykorupcyj-

nego punktu widzenia, jak i z punktu widzenia racjonalności i legalności wykorzystania funduszy samorządowych. Pokazuje ona niedbałe podejście rady samorządu rejonu wileńskiego ds. przejrzystości i tworzenia środowiska antykorupcyjnego w samorządzie” — napisano w oświadczeniu STT.

WYSSAĆ TŁUSZCZ...

W państwowej TV slyszalem, choć w Internecie nie znalazłem, że jeden z posłów chciał (chce...) wyssać sobie tłuszcz z brzucha. Wiadomo — żeby wyborcy nie wybrzydali, że aż tak przytył na państwowym wikcie.

Za swoje pieniądze to robi? A gdzie tam, panie! Oczywiście — z poselskiego dodatku. Ale... Nie wiadomo jak opasłe ma brzuszko, więc nie wiadomo też czy mu wystarczy — należącego (no bo!) „priedasu”...

KONIA — OKONIEM!

A przewodnicząca sejmiku, Viktorija Čmilytė-Nielsen, postawiła sprawę jak konia okoniem! Tak zamąciła w mętnej Sejmiku wodzie, że „posłańcy” chyba oślepną ze złości. Otóż zaproponowała ustalenie posłom limitu na poszczególne urządzenia. Np. nie więcej niż 3 telefony w ciągu 4-letniej kadencji i obowiązek składania częstszego (tzn. ilorazowego?) sprawozdania finansowego.

Masz babo placek!

Czyżby wszystko było aż tak proste? ■

■ Niedziela Palmowa rozpoczęła Wielki Tydzień Fot. Orestas Gurevičius, ELTA

1,2 proc. podatku dla „Kuriera Wileńskiego”

Szanowni Czytelnicy! Apelujemy do Was o przekazanie 1,2 proc. od wpłaconego przez Was w 2023 r. do Inspekcji Podatkowej podatku dochodowego — na rzecz „Kuriera Wileńskiego”. Jest to kluczowe, aby polski dziennik na Litwie mógł istnieć. Bez swoich mediów społeczność Polaków na Litwie nie będzie miała siły przebicia, aby walczyć o swoje interesy.

Krok po kroku

Mieszkańcy Litwy na rzecz organizacji pozarządowych

mogą co roku przekazać 1,2 proc. swojego podatku.

Jak można wesprzeć „Kuriera Wileńskiego”? Wystarczy do 2 maja 2024 r. złożyć elektronicznie wniosek FR0512. Możemy go przekazać za pośrednictwem EDS (lit. Elektroninio deklaravimo sistema) po wejściu na stronę <https://deklaravimas.vmi.lt>. Kolejność działań:

Wybieramy: Deklaravimas
Klikamy: Pildyti formą;
Wypełniamy formularz wg instrukcji;

Aby wypełnić wniosek FR0512, należy wpisać kod

identyfikacyjny „Kuriera Wileńskiego” — 300073186 (įmonės kodas 300073186).

UWAGA: wniosek złożony po 2 maja br. już nie będzie rozpatrywany. Zostanie on także odrzucony, jeżeli w terminie przed 2 maja br. nie złożymy deklaracji podatkowej GPM311 za 2023 rok.

Wszelkie dodatkowe informacje dotyczące składania deklaracji FR0512 można uzyskać na stronie internetowej www.vmi.lt lub telefonicznie pod nr tel. 1882.

Redakcja

Imieniny

26 marca

Bazyli, Duszana, Dyzmy, Emanuela, Eutychiusza, Feliksa, Larysy, Manuela, Montana, Nicefora, Teodora, Teodozjusza

27 marca

Aleksandra, Augusta, Benedykta, Ernesta, Franciszka, Gelazji, Lidii, Łazarza, Macedoniusza, Roberta

Cytat dnia

„Ci w Europie, którzy wahają się, czy udzielić Ukrainie większego wsparcia, wcióż nie zdają sobie sprawy, o co toczy się gra (...). [Jeśli Ukraina przegra wojnę] doświadczymy największego na świecie ruchu uchodźczego od lat 40. XX wieku” — powiedział badacz migracji Gerald Knaus, cytowany przez niemiecki portal RND.

Wielce Szanowny Panie Prezesie Józefie Kwiatkowski — Dostojny Jubilacie!

Z okazji Pańskich 85. urodzin składamy najserdeczniejsze gratulacje oraz życzenia dobrego zdrowia i wszelkiej pomyślności.

Dzisiejszy wyjątkowy Jubileusz jest znakomitą okazją, aby przekazać wyrazy uznania dla Pana dorobku, który zajmuje trwałe miejsce w historii szkolnictwa polskiego na Litwie, zaś dokonania w obronie oświaty polskiej

budzą powszechny szacunek i wdzięczność wielu pokoleń Wileńszczyzny.

To dzięki Pana determinacji i poświęceniu się możemy być dumni z założenia i prężnej, ponad trzydziestoletniej, działalności Polskiej Macierzy Szkolnej na Litwie.

Pana osobista postawa — niezwykła pogoda ducha, dobroć i optymizm, umiejętność zjednywania sobie ludzi zawsze budziła

wzajemną życzliwość. Dziękując Panu za wszelkie dobro,

którego doświadczyliśmy, raz jeszcze prosimy

o przyjęcie najlepszych gratulacji i urodzinowych życzeń.

Z wyrazami głębokiego szacunku i sympatii

Zarząd Stowarzyszenia Nauczycieli Szkół Polskich na Litwie

Liczba dnia

21 mln euro funduszy europejskich — tyle

Ministerstwo Gospodarki i Innowacji RL przeznaczy na projekty digitalizacyjne w sektorze publicznym.

WYBORY Sztab Nausėdy zebrał 38 tys. podpisów

Sztab wyborczy Gitanasa Nausėdy zebrał ponad 38 tys. podpisów popierających kandydaturę urzędującego obecnie prezydenta w przyszłych wyborach głowy państwa. Zebrano 21 877 podpisów elektronicznych i 16 538 tradycyjnych. Wyniki zbiórki sprzed pięciu lat okazały się podobne do tegorocznych — wówczas zebrano ok. 40 tys. podpisów.

OBRONA Służby przesłuchały ws. korupcji w obronności

Minister gospodarki i innowacji Aušrinė Armonaitė składała zeznania przed Służbą Badań Specjalnych (STT) w sprawie rzekomej korupcji w narodowym systemie obrony. Zaproszona została do udzielenia odpowiedzi na pytania śledczych w związku z oświadczeniami ustępującego ministra ochrony kraju Arvydasa Anušauskasa. Armonaitė podkreśliła konieczność rozwiania wątpliwości i przyznała gotowość udzielenia wszelkich informacji. STT wcześniej przesłuchiwała liberała Raimundasa Lopatę, Arvydasa Anušauskasa i byłego wiceministra obrony kraju Viliusa Semeškę. Kandydat na nowego szefa resortu obrony Laurynas Kasčiūnas również został przesłuchany przez STT. Kasčiūnas poinformował, że powiedział funkcjonariuszom o zamknięciu Ministerstwa Ochrony Kraju dla zagranicznych inwestorów.

OŚWIATA Egzaminy pośrednie z biologii i geografii

Uczniowie jedenastych klas przystąpią w tym tygodniu do egzaminów pośrednich z biologii i geografii. Egzaminy odbędą się we wtorek 26 marca i środę 27 marca. Testy składają się z dwóch części i można zdobyć maksymalnie 40 punktów. Wyniki będą oceniane elektronicznie.

OBRONA Gen. Rupšys omówi w Belgii wzmocnienie zdolności NATO w regionie bałtyckim

Naczelnym dowódcą litewskich sił zbrojnych gen. Valdemaras Rupšys omówi wzmocnienie zdolności NATO w regionie Morza Bałtyckiego podczas oficjalnej wizyty dwustronnej w Belgii. Spotkanie z admirałem Michelelem Hoffmanem skoncentruje się na współpracy wojskowej, planach na przyszłość i zagrożeniach dla regionu. Litwa kontynuuje wsparcie dla Ukrainy poprzez dostarczanie środków i szkolenia. W ramach Koalicji Rozminowywania Litwa wspiera Ukrainę w zakupie sprzętu i szkoleniach. Belgia i Litwa ściśle współpracują w operacjach powietrznych, morskich, lądowych, specjalnych, cyberbezpieczeństwa i wyszkoleniu wojskowym. Armia belgijska aktywnie uczestniczy w operacjach NATO i inicjatywach bezpieczeństwa cybernetycznego.

UWAGA W najbliższą niedzielę zmiana czasu na letni

Litwa tradycyjnie wprowadza czas letni. W tym tygodniu zegarki zostaną przestawione o godzinę do przodu w nocy z soboty na niedzielę. Czas letni obowiązywać będzie do końca października. Litwa i pozostałe kraje UE zmieniają czas zgodnie z dyrektywą UE. Krytycy wskazują na potencjalne szkodliwe skutki dla zdrowia. Debata w UE wciąż trwa.

SAMORZĄDY 52 proc. mieszkańców uważa, że sytuacja w samorządach się poprawia

Połowa mieszkańców kraju uważa, że sytuacja w samorządach się poprawia — wynika z sondażu Baltic Research/LRT. 52 proc. respondentów twierdzi, że sytuacja w ich samorządach jest pozytywna, a 28 proc. uważa, że pogarsza się. Mera Wilna Valdasa Benkuskasa — 53 proc. respondentów ocenia pozytywnie, a 28 proc. negatywnie, mera Kowna — Visvaldasa Matijošaitisa — 80 proc. pozytywnie, a 18 proc. negatywnie.

WILNO W Tuskulanach otwarto wystawę o sowieckich mordach na Białorusi

W Wilnie w poniedziałek 25 marca z okazji Dnia Wolności Białorusi została otwarta wystawa dotycząca sowieckich masowych mordów na Białorusi. Ekspozycja „Kabyliackaja hara — miejsce pamięci i smutku” jest prezentowana w Dworku Pamięci w Tuskulanach. Celem wystawy jest pokazanie represji stalinowskich na Białorusi podobnych do tych na Litwie. Wydarzenie zgromadziło białoruskich historyków, obrońców praw człowieka i osoby dotknięte represjami. W latach 1930-1940 NKWD przeprowadziło egzekucje na Białorusi, co upamiętnia pomnik na Wzgórzu Kabyliaki. Inicjatywa „Kabyliaki” zawiera nazwiska, historie terrorku, zdjęcia ofiar i dokumenty. Wystawa ma otworzyć drzwi do przeszłości, prezentując unikalne dokumenty i historie.

SEJM Dyskusja nad Ustawą dot. zwrotu ziemi skonfiskowanej za sowieków

Litewski Sejm rozpoczął dyskusję nad projektem ustawy dotyczącej przywrócenia organizacjom non-profit prawa do nieruchomości skonfiskowanych podczas okupacji sowieckiej.

W myśl propozycji, o zwrot mogą ubiegać się organizacje, które działały legalnie przed 1940 r. i kontynuują swoją działalność po 1990 r., jeśli nie odzyskały jeszcze swojego majątku. Projekt ma na celu przywrócenie sprawiedliwości wobec organizacji pozbawionych swoich dóbr w przeszłości.

ZDROWIE Rośnie liczba honorowych dawców krwi

Liczba honorowych dawców krwi na Litwie rośnie, ludzie coraz aktywniej oddają krew. W 2021 r. status ten przyznano 165 osobom, w porównaniu do 146 rok wcześniej i 221 w ubiegłym roku. W tym roku 105 osób zostało już uznanych za takie osoby w ciągu dwóch miesięcy. Rozwój krwiodawstwa jest kluczowy dla zapewnienia ciągłego dostępu do krwi i jej składników w szpitalach. Według Narodowego Centrum Krwi, prognozowane jest dalsze zwiększenie liczby dawców krwi w kolejnych latach. Zebrane jednostki krwi są niezbędne m.in. dla pacjentów poddawanych operacjom, cierpiących na choroby nowotworowe czy hemofilie. Ministerstwo Ochrony Zdrowia zachęca wszystkich do regularnego oddawania krwi, by wspólnie wspierać system opieki zdrowotnej w kraju.

WYBORY Paulauskas na czele listy „Wolności i Sprawiedliwości” do PE

Artūras Paulauskas będzie liderem listy partii „Wolność i Sprawiedliwość” w wyborach

do Parlamentu Europejskiego na Litwie. Decyzja została potwierdzona przez radę partii w sobotę 23 marca. Paulauskas podkreślił, że konieczne jest przekonanie wyborców o znaczeniu tych wyborów dla przyszłości kraju. Program partii opowiada się między innymi za nową polityką migracyjną i wsparciem dla młodych rodzin. Wybory w naszym kraju odbędą się 9 czerwca, wybranych zostanie 11 europosłów na pięcioletnią kadencję. Liczba kandydatów na liście partii to 22. Obok Paulauskasa na liście znaleźli się m.in. Artūras Zuokas i Justina Kašėtaitė. Planowane przez partię zmiany w polityce UE to złagodzenie skutków fali migracji i stworzenie bardziej zrównoważonej polityki środowiskowej.

OBRONA Ćwiczenia wojskowe na południu Litwy

W niedzielę 24 marca na południu Litwy rozpoczęły się tygodniowe ćwiczenia brygady „Żelazny Wilk” o kryptonimie „Stiprus vilkas 2024-1” (lit. „Silny Wilk 2024-1”). Dowództwo brygady przeniesie się do rejonów olickiego (lit. Alytus rajonas), orańskiego (lit. Varėnos rajonas), preńskiego (lit. Prienų rajonas), birszańkiego (lit. Birštono rajonas), druskienickiego (lit. Druskininkų rajonas) i łódzkiego (lit. Lazdijų rajonas). Ćwiczenia skupią się na planowaniu i wykonywaniu operacji obronnych, a także na treningu podejmowania decyzji przez dowódców. W ćwiczeniach udział weźmie ponad 800 żołnierzy i 100 jednostek sprzętu wojskowego. Operacje nie będą widoczne publicznie, a użyta amunicja będzie symulowana. Planowane jest także szkolenie współpracy z innymi jednostkami wojskowymi, m.in. Grupą Bojową Wysuniętej Obecności NATO i Ochotniczymi Siłami Obrony Narodowej.

UKRAINA Propozycja nie zamrażać, a konfiskować ros. aktywa

Oleksandr Mereżko, przewodniczący Komisji Spraw Zagranicznych Rady Najwyższej Ukrainy, zasugerował, aby Unia Europejska konfiskowała, a nie tylko zamrażała rosyjskie aktywa. Takie działanie miałyby pomóc Ukrainie po agresji Rosji. Mereżko wskazał na potrzebę skonfiskowania rosyjskich pieniędzy jako środka odstrasżającego. Wyraził też opinię, że obecne sankcje wobec Rosji nie są wystarczające. Mówi także o konieczności całkowitej izolacji Rosji. Ukraina, według niego, może być atutem dla rozwoju UE, nie obciążeniem. Mereżko proponuje również poszerzenie formatu Trójkąta Lubelskiego o wspólne przedsięwzięcia, jak np. uniwersytet dla młodzieży z Litwy, Polski i Ukrainy, który mógłby powstać w jednym z tych krajów.

ENERGETYKA LitPol Link będzie miał przerwę

Litewski operator systemu przesyłowego Litgrid poinformował w sobotę, że połączenie elektroenergetyczne LitPol Link z Polską zostanie odłączone na pięć dni w tym tygodniu. Połączenie jest odłączane na wniosek polskiego operatora PSE z powodu prac związanych z odbudową sieci w kraju. Planuje się, że przepustowość LitPol Link będzie niedostępna dla wymiany handlowej od godz. 8:00 rano 25 marca do 8:00 wieczorem 29 marca. W 2023 roku LitPol Link miał dostępność rynkową na poziomie 98,19 proc. LitPol Link, o mocy 500 megawatów, rozpoczął działalność w 2015 roku.

Str. opr. Alicja Klonowska na podst. BNS, mat. pras., inf. wł.; Fot. Žygmantas Gedvila, Dainius Labutis, ELTA alicja.klonowska@kurierwilenski.lt

Protest w Wilnie. „Nie chcemy zmiany modelu edukacji mniejszości narodowych”

Anna Pieszko

Uczestnicy akcji protestu podkreślali, że zależy im na zachowaniu istniejącego modelu szkół mniejszości narodowych oraz opowiadali się przeciwko próbom „reformowania” szkoły, mającymi asymilacyjny charakter.

Pochód ruszył sprzed Sejmu RL w kierunku budynku rządu przy placu Vincasa Kudirki, po czym zatrzymał się przed Pałacem Prezydenckim, gdzie na placu Simona Daukantasa odbył się wiec. Uczestnicy akcji protestacyjnej niesli biało-czerwone flagi oraz transparenty z napisami: „Zachowajmy polskie szkoły jak nasi przodkowie”, „Od przedszkola do matury — w języku ojczystym”, „Ręce precz od polskiej oświaty”, „Obrońmy edukację mniejszości narodowych na Litwie”.

ZACHOWAĆ SZKOŁY

„Chcemy zachować szkoły mniejszości narodowych, które istniały tu od wieków, a także w okresie naszej niepodległości. Nie żądamy niczego szczególnego (...). Nie musimy udowadniać, że te szkoły muszą istnieć” — przemawiał europoseł Waldemar Tomaszewski, przewodniczący Związku Polaków na Litwie, który jest organizatorem akcji. Powiedział on, że władze szukają rozwiązań, by zamknąć szkoły, jako przykład podając działania wicemera stołecznego samorządu Šilerisa, który „działa metodą szantażu, mobbingu i w trybie nakazowym, dążąc do zakładania klas litewskich w szkołach mniejszości narodowych”. „Prawo jest po naszej stronie” — podkreślił Tomaszewski.

POD SZYLDEM „REORGANIZACJI”

Zagrożone stopniową likwidacją czują się dziś również szkoły w rejonie trockim, Szkoła Podstawo-

W manifestacji wzięli udział uczniowie, ich rodzice, nauczyciele z całej Wileńszczyzny **Fot. Marian Paluszkiewicz**

wa im. Andrzeja Stelmachowskiego w Starych Trokach oraz Gimnazjum im. Longina Komołowskiego w Połukniu. Jak mówiła przemawiająca na wiecu Agnieszka Rynkiewicz, mama i społeczniczka, wspólnoty szkolne już od dwóch lat walczą na drodze sądowej o zachowanie szkół.

„Nie zważając na to, że sprawy sądowe nadal się toczą i nie są rozstrzygnięte, samorząd rejonu trockiego na najbliższą radę samorządową, która odbędzie się 28 marca, przyszykował projekt decyzji o zreorganizowaniu polskiej szkoły im. Andrzeja Stelmachowskiego w Starych Trokach do poziomu filii. Propozycję, by omówić sytuację z przedstawicielami wspólnoty szkolnej i znaleźć kompromis, przedstawiciele władzy rejonu trockiego zignorowali” — ubolewała Agnieszka Rynkiewicz. „Liberalno-konserwatywna koalicja rządząca, jak krajowa, tak i w samorządzie rejonu trockiego, deklaruje przejrzystość, komunikację z mieszkańcami, możliwość znajdowania rozwiązań i kompromisów, ale niestety, rzeczywistość jest inna” — konstatowała.

WYZWANIA SIĘ PIĘTRZA

Akcja protestacyjna odbyła się przy poparciu innej organizacji społecznej, Stowarzyszenia Nauczycieli Szkół Polskich na Litwie „Macierz Szkolna”.

— Przed polskim szkolnictwem na Litwie od 30 lat stoją bardzo poważne wyzwania, które teraz jeszcze bardziej się nasiliły. Ze strony resortu oświaty padła propozycja wprowadzenia nauczania niektórych przedmiotów w języku litewskim. Po co się to robi? To absolutnie nie przyniesie oczekiwanych wyników. Wiadomo, że dziecko najlepiej uczy się i opanowuje przedmiot w języku ojczystym — w rozmowie z „Kurierem Wileńskim” podkreśla Krystyna Dzierżyńska, prezeska „Macierzy Szkolnej”.

Na zakończenie wiecu został odczytany tekst rezolucji, która została przekazana do władz: prezydenta, premier, przewodniczącej sejmiku, ministra oświaty i mera Wilna. Apeluje się w niej m.in., by zachować tradycyjny model szkoły, w którym wychowanie i nauczanie wszystkich przedmiotów odbywa się w języku polskim.

Szersza relacja z wydarzenia ukaże się w najbliższym numerze magazynu „Kuriera Wileńskiego”. ■

Zamach pod Moskwą: ISIS przyznaje się do winy, Kreml szuka „ślądu ukraińskiego”

W ataku terrorystycznym pod Moskwą zginęło 137 osób. Rzekomi sprawcy zostali zatrzymani. Rosyjska propaganda doszukuje się „ślądu ukraińskiego”. Kijów od samego początku odrzuca wszelkie zarzuty.

Do ataku doszło w miniony piątek w sali koncertowej „Crocus City Hall”, która znajduje się w Krasnogorsku pod Moskwą. Do widzów, którzy przyszli na koncert zespołu rockowego „Piknik”, otworzono ogień. Odpowiedzialność za atak terrorystyczny wzięło na siebie Państwo Islamskie (ISIS). Czterech rzekomych sprawców ujęto w obwodzie briańskim.

KREML WINI UKRAINE

Strona rosyjska poinformowała, że terroryści chcieli przedostać się do Ukrainy. „Próbowali się ukryć i ruszyli w kierunku Ukrainy, gdzie według wstępnych danych przygotowano dla nich po stronie ukraińskiej okno umożliwiające przekroczenie granicy państwowej” — oświadczył w sobotę Władimir Putin. W podobnym tonie w sieciach społecznościowych wypowiedział się również Dmitrij Miedwiediew: „Terroryści reżimu kijowskiego, to nie da się z nimi i ich ideologicznymi inspiratorami postąpić inaczej, jak odnaleźć i bezlitośnie zniszczyć jako terrorystów”.

Niezależny rosyjski portal informacyjny Meduza, którego redakcja znajduje się na Łotwie, napisał, że kremlowscy propagandyści otrzymali rozkaz mówienia o „ukraińskim śladzie” w ataku terrorystycznym.

Strona ukraińska oświadczyła, że nie ma nic wspólnego z piątkową masakrą. „To, co wydarzyło się wczoraj w Moskwie jest oczywiste, a Putin i inne szumowiny po prostu próbują zrzucić winę na kogoś innego. Oni zawsze mają te same metody. To już było. Były bombardowane domy, strzelaniny i eksplozje. I zawsze zrzucają winę na innych” — oświadczył Wołodymyr Zełenski. Prezydent Ukrainy zaznaczył, że Pu-

tin zwrócił się do swych obywateli dopiero następnego dnia. „Myślał, jak połączyć to z Ukrainą” — zasugerował Zełenski. Dodał, że działania władz rosyjskich są absolutnie przewidywalne.

ISIS I SŁUŻBY SPECJALNE

Polski think-tank Ośrodek Studiów Wschodnich w swej analizie podał, że najbardziej prawdopodobna wersja jest taka, że za zamachem faktycznie stało Państwo Islamskie, a dokładniej — jej filia afgańska, Chorasani. Ośrodek analityczny nie wyklucza jednak prowokacji ze strony rosyjskich służb specjalnych. „Jej celem — po ewentualnym wskazaniu, jakoby to ukraińskie służby współpracowały z ISIS — byłoby uzasadnienie ogłoszenia kolejnego etapu mobilizacji w wojnie z Ukrainą i poważnej eskalacji wojny. W tej wersji przebiegu wydarzeń rzeczywiście sprawcy pozostaliby niewykryci, zaś winą obciążonoby wybranych imigrantów, na których torturami wymuszonoby przyznanie się do winy” — czytamy w

publikacji autorstwa Marka Menkiszaka oraz Piotra Żochowskiego.

Zachodni liderzy potępili zamach terrorystyczny skierowany przeciwko rosyjskim cywilom. Emanuel Macron oświadczył dziennikarzom, że zdaniem francuskiego wywiadu za zamachem faktycznie stoją islamscy radykałowie. Dodał, że ta sama grupa terrorystyczna próbowała kilkakrotnie przeprowadzić atak na terytorium Francji. Macron też zaapelował do władz Rosji. „To byłoby cyniczne i kontrproduktywne, gdyby Rosja wykorzystała ten kontekst i spróbowała skierować go przeciwko Ukrainie” — oświadczył polityk.

Zdaniem sekretarza generalnego Łotewskiej Organizacji Transatlantyckiej Sigity Struberge, Kreml atak pod Moskwą wykorzysta do wzmocnienia nienawiści wobec Ukrainy i Ukraińców. „Obserwujemy, jak Putin i kremlowscy propagandyści próbują wykorzystać ten atak terrorystyczny do »zjednoczenia wokół flagi« w Rosji” — podkreśliła w rozmowie z PAP ekspertka.

Opr. Antoni Radczenko

■ W zamachu pod Moskwą zginęło 138 osób Fot. EPA-ELTA

Gen. Andrzejczak: „Będziemy bezpieczni, jeśli wygramy z czasem. Mamy 2 lata”

„Powiem bez znieczulenia, jako żołnierz — jeśli Rosjanie będą skuteczni, sytuacja na Ukrainie pogorszy się, to będziemy płacić 10 proc. PKB na obronność. A chcemy żyć w świecie, gdzie płacimy 2 proc. PKB” — wyjaśnia „Kurierowi Wileńskiemu” gen. Rajmund Andrzejczak, były szef Sztabu Wojska Polskiego w latach 2018–2023 i zast. dow. polsko-litewskiego batalionu LITPOLBAT w latach 2001–2003.

Generał uczestniczył w dniach 21–22 marca w konferencji w Wilnie nt. obronności. „Najważniejsze — to wykonać plany regionalne i wykonać je szybko. Na wojnie cudów nie ma. Jest ekonomika, twarda siła i silne przywództwo” — dodaje. I odpowiada na zarzuty o prowokowaniu Rosji — „oni zawsze czują się sprowokowani, podejmują brutalne decyzje, które obsługują ich interesy”.

Rajmund Klonowski: Wypowiedział się pan, że mamy 2–3 lata do czasu, aż Rosja zbuduje potencjał, aby napaść na państwa NATO. W pierwszej kolejności są to państwa na wschodniej flance, czyli kraje bałtyckie, nasza Litwa.

Rajmund Andrzejczak: Tak to może wyglądać, ale potrzebny do tych słów szerszy komentarz. Jeżeli sytuacja na Ukrainie nie poprawi się — a na razie jest tam sytuacja kryzysowa, jeżeli chodzi o amunicję, środki bojowe, o sprzęt wojskowy, technikę, o straty, które ponoszą zarówno ukraińscy żołnierze jak i obywatele — to może dojść do jakiejś pauzy strategicznej, defensywnej operacji i to da Rosjanom czas.

Po wyborach w Rosji Putin nie musi wykazywać żadnej powściągliwości, żeby ogłosić kolejną falę mobilizacji. Gospodarka rosyjska jest praktycznie zmobilizowana. Społeczeństwo akceptuje ten stan rzeczy, tak to wygląda w statystykach różnego rodzaju. To nie jest propaganda, tylko tak po prostu Rosjanie uważają — że to, co robi rosyjska armia, rosyjskie państwo, jest słuszne. Defensywna pozycja Ukraińców da Rosjanom czas na przegrupowanie. Zwiększy coś, co ja nazywam potencjałem kryzysowym.

Nie jest wykluczone, że ten potencjał kryzysowy zostanie skoncentrowany w tym właśnie kierunku — na

■ Gen. Rajmund Andrzejczak Fot. Sztab Główny Wojska Polskiego

państwa bałtyckie. Więc mamy 2–3 lata na przyspieszenie procesów, zmian regulacji prawnych, inwestycje, produkcję amunicji, poprawę odporności państwa we wszystkich obszarach. W tym na mobilizację mentalną.

Tylko wtedy będziemy bezpieczni, bo to jest walka z czasem. Tak więc to jest równanie, które ma wiele niewiadomych. Oczywiście serce moje jest przy ukraińskich żołnierzach i obywatelach Ukrainy napadniętych przez Rosjan, ale naszym zadaniem jest przede wszystkim rozpatrywać najgorszy, najbardziej niebezpieczny scenariusz. Jeśli wygramy z czasem, to super, będzie dobrze. Ale musimy być gotowi też na ten scenariusz najgorszy.

Co możemy zrobić teraz, żeby ten scenariusz najgorszy odsunąć?

Są obszary na poziomie strategicznym, procesy długofalowe, w średniej i w tej najkrótszej perspektywie. Jako dowódca, który pełnił zadania na szczeblu strategicznym, chciał-

bym, żebyśmy się zajmowali właśnie tym, co jest za wzgórzem. Musimy się zająć głęboką analizą polityczną, zmienić naszą dynamikę. Co jest niezwykle dla mnie ważne — bo to jest pierwsza wizyta po zakończeniu służby aktywnej, byciu w rezerwie i pierwsza wizyta jest w Wilnie — że właśnie tutaj zostałem zaproszony, to (Litwa i współpraca z Litwą — przyp. red.) jest bliskie memu sercu. Więc myślę, że powinniśmy tę naszą wizję zagrożenia — bo litewskie czy polskie zrozumienie jest absolutnie zbieżne — przekazywać dalej, do innych stolic, do innych państw, żeby było to wspólne zrozumienie, że trzeba robić więcej, szybciej, bardziej efektywnie.

Wiele rzeczy dzieje się dobrych, też w NATO. Na przykład koncepcja strategiczna. Zarówno sekretarz generalny, przewodniczący Komitetu Wojskowego czy dowódca strategiczny, inspirują, by większe środki przeznaczać na zwiększanie zdolności.

8.>>

Gdybyśmy żyli w świecie idealnym, to pewnie byłoby to wystarczające. Ale tak nie jest, jest wiele sprzeczności. Różne interesy międzynarodowe się tutaj nakładają — ale jeśli chodzi o relacje polsko-litewskie, tu jest zrozumienie. Nie we wszystkich stolicach tak to wygląda. Dlatego musimy między innymi pokazywać im najgorszy scenariusz. Teraz powiem zupełnie bez znieczulenia, jako żołnierz — jeżeli nie wyjdzie nam ta operacja, Rosjanie będą skuteczni, to za chwilę będziemy płacić 10 proc. PKB na obronność.

Nie chcemy tego robić, chcemy żyć w normalnym świecie, kiedy płaci się 2 proc., chcielibyśmy, żeby wszyscy płacili 2 proc. PKB. Pan prezydent Duda ostatnio proponował, żeby to było 3 proc., bo 2 proc. wystarczyło w 2014, nie dziś. Więc jak dobrze zarządzimy tymi środkami, tymi funduszami, procesami — to 2, 3 proc. będą wystarczające. Jeżeli nie zdążymy, damy Rosjanom czas, oni będą mieć inicjatywę, to wtedy te koszty mogą być większe.

Koszty zwiększają problemy polityczne, które utrudniają współpracę militarną. Są takie rzeczy jak kryzys zbożowy w relacjach z Ukrainą. Tymczasem część państw Zachodu nie wywiązuje się z obietnicy dostarczenia Ukrainie sprzętu i środków.

Przez to właśnie kraje graniczne są wystawione na tę ekspozycję, bo to

tutaj najbardziej widać widmo wojny i zaniepokojenie rolników. To są złożone rzeczy. Na wojnie cudów nie ma. Jest ekonomia. Jest twarda siła fizyczna i jest po prostu silne przywództwo, jeżeli nie ma się tego przywództwa w trudnych czasach, to są problemy.

Jakie znaczenie mają jednostki międzynarodowe, jak choćby LITPOLBAT, batalion polsko-litewski, którego jednym z dowódców był pan swego czasu?

Zarówno inicjatywa polsko-ukraińsko-litewskiej brygady (LitPolUkrBrig — przyp. red.), LITPOLBAT czy inne regionalne inicjatywy są jak najbardziej wskazane do budowania zaufania, wymiany doświadczeń. Plany regionalne w pierwszej kolejności.

Właśnie byłem dzisiaj w Podbrodziu. Wspominałem tę współpracę widząc litewskich, amerykańskich żołnierzy. Rozmawiałem też z szefem sztabu, z panem Rupšysiem (dowódca sił zbrojnych Litwy — przyp. red.), jak poprawiać naszą zdolność obronną.

Najważniejsze to wypełnić plany regionalne, aby to, co zostało uzgodnione, było implementowane. Jeżeli to zrobimy, czyli wypełnimy te plany jak najszybciej, to pozostałe inicjatywy już będą tylko wspomagające. Jako żołnierz bym powiedział — róbmy to, co mamy w planach i róbmy to szybko.

A co z głosami, że inwestowanie w obronność, zbrojenie się, może prowokować Rosję?

Wyjaśniam jeszcze raz — nie ma takiej potrzeby Rosji prowokować. To jest nieporozumienie, kiedy się mówi, że Rosja została czymś sprowokowana. Oni podejmują decyzje takie, które obsługują ich interesy. Decyzje brutalne, niezgodne z naszym kodem kulturowym, cywilizacyjnym, niezgodne z prawem międzynarodowym.

Opowiadania o tym, że Rosjanie są czymkolwiek sprowokowani, tak jak 17 września 1939 r. Ani w Wilnie, ani w Warszawie ta narracja nie trafi na podatny grunt. Rosja nie musi być sprowokowana, żeby te rzeczy się działy. Tak było w 2014 na Krymie, tak samo było wcześniej w Gruzji, tak samo było w czasie ich operacji, używając jakichś prywatnych kompanii w Syrii, to samo było wcześniej w Estonii w czasie ataku cybernetycznego. Nie było żadnych prowokacji, to jest po prostu barbarzyński kraj, który stosuje barbarzyńskie metody i tylko siła może być elementem odstraszenia. Tu już jest miejsce na nasze działania.

Nie możemy się obawiać, że Rosjanie nagle poczują się sprowokowani, oni już czują się sprowokowani, oni zawsze czuli się sprowokowani. ■

Rozmawiał Rajmund Klonowski

TVP
WILNO

■ Polski wojskowy uczestniczył w konferencji nt. bezpieczeństwa w Wilnie Fot. KAM

Dr Marzena Mackojć-Sinkevičienė spotka się z noblistami w Lindau

Dr Marzena Mackojć-Sinkevičienė — fizyk, wykładowczyni Uniwersytetu Wileńskiego, pracownica naukowa Centrum Nauk Fizycznych i Technologii (FTMC) spotka się w niemieckim Lindau z laureatami Nagrody Nobla i młodymi naukowcami z całego świata. Tegoroczne 73. Lindau Nobel Laureate Meeting będzie poświęcone fizyce.

Idea spotkań młodych badaczy z laureatami Nagrody Nobla zrodziła się z inicjatywy dwóch lekarzy z Lindau, Franza Karla Heina i Gustava Wilhelma Parade oraz hr Lennarta Bernadotte, członka szwedzkiej rodziny królewskiej. Pierwsze spotkanie miało miejsce w 1951 r.

W tym roku z młodymi naukowcami spotka się 39 noblistów z fizyki.

Justyna Giedrojć: Dlaczego Lindau Nobel Laureate Meeting jest marzeniem każdego naukowca?

Marzena Mackojć-Sinkevičienė: Lindau Nobel Laureate Meeting wymyślono jako forum służące spotkaniu noblistów, utalentowanych młodych naukowców i nawiązywaniu kontaktów.

Litewska Akademia Nauk w listopadzie 2023 r. wybrała najlepszych młodych naukowców z Litwy według naukowego CV, listy publikacji, aktywności naukowej. W tym tygodniu już w drugim etapie Rada Lindau z Niemiec zadecydowała o ostatecznej liście tych, którzy wezmą udział w 73. Spotkaniu Laureatów Nagrody Nobla poświęconym fizyce, w oparciu o ich osiągnięcia naukowe.

Ilu naukowców z Litwy weźmie udział w tegorocznym spotkaniu?

Na przełomie czerwca i lipca będę uczestniczyła w tym spotkaniu jako jedna z trójki młodych naukowców z Litwy — w spotkaniu w Lindau z laureatami Nagrody Nobla z dziedziny fizyki. Jedna z dyskusji okrągłego stołu poświęcona będzie fizyce kwantowej, w tym spotkaniu weźmie udział aż 39 laureatów Nagrody Nobla z fizyki. Jakże chcę uścisnąć dłoń Alainowi Aspectowi oraz Antonowi Zeilingerowi — gigantom drugiej rewolucji kwantowej w świecie fizyki kwantowej. Jak chcę powiedzieć W.D. Phillipowski: „Witajcie, czy pamiętacie mnie?”. Niedługo razem prowadziliśmy wy-

„Jestem niezmiernie szczęśliwa. Jedna szansa na całe życie...” — mówi Marzena Mackojć-Sinkevičienė **Fot. arch. wł. Marzeny Mackojć-Sinkevičienė**

kład, gdzie mu asystowałam. Jakże chcę poznać wybranych przedstawicieli innych krajów! Na to spotkanie wybrano 600 naukowców z 90 krajów.

Młodzi uczeni z całego świata będą mieli możliwość nie tylko do nawiązania kontaktów oraz indywidualnych spotkań z noblistami. Spotkanie będzie też okazją do zaprezentowania własnych badań?

Zgłoszę swój referat do sekcji Next Generation Science, aby opowiedzieć o swoich badaniach. Przede wszystkim będę miała okazję poznać naukowców, którzy zainteresowani są odpowiedzią na ważne pytania, przed jakimi stoi ludzkość. Jestem niezmiernie szczęśliwa. Jedna szansa na całe życie...

Plany zawodowe na najbliższe miesiące?

14 kwietnia — Światowy Dzień Kwantowy. Od 2022 r. organizuję go wspólnie z moim mężem Jurgisem Sinkevičium. Przed dwoma laty zorganizowaliśmy go z takim rozmachem, że się dziwiła cała Europa. Na cykl wydarzeń złożyły się wykłady naukowców, teatralizowana

lekcja naukowa, quizy, spotkania w szkołach, wystawa „Fizyka kwantowa w sztuce”. W tym roku będzie to internetowa platforma z edukacyjnym quizem-egzaminem dla całej Litwy w trzech kategoriach. Nagrody ufunduje Quantum Lithuania asocjacja, do której powstania dołożyłam sporo sił. Otrzymałam zaproszenie w maju b.r., by przeprowadzić wykład na konferencji LOGIN, w której weźmie udział około 5 000 uczestników. Również zostałam zaproszona, aby recenzować kilka książek z fizyki. Podałam kilka wniosków europejskich dla realizacji nowych 5-letnich projektów naukowych, w jednym z nich będę kierownikiem. Teraz z niecierpliwością oczekuję wyników.

***

Pełna wersja wywiadu zostanie opublikowana w najbliższym wydaniu magazynowym „Kurier Wileński”

Rozmawiała Justyna Giedrojć

Uczniowie składali egzamin pośredni z języka polskiego

Anna Pieszko

W piątek, 22 marca, w szkołach na Litwie odbyły się egzaminy pośrednie z języka ojczystego i literatury dla mniejszości narodowych (Polaków, Białorusinów, Rosjan, Niemców). Zdawali go uczniowie klas 11. Egzamin pośredni z języka polskiego jest nowością w litewskim systemie egzaminacyjnym — w tym roku odbył się po raz drugi.

— Cieszę się z wyniku, bo udało mi się uzyskać maksymalną liczbę 40 punktów — mówi Małgorzata Cytacka, uczennica Gimnazjum im. Władysława Syrokomli w Wilnie. — Wydaje mi się, że tegoroczny egzamin pośredni był nieco trudniejszy niż w ubiegłym roku. Zwłaszcza części ze słuchania musiałam poświęcić więcej czasu i kilkakrotnie wracać do nagrania i je odsłuchiwać, żeby zrozumieć sedno przekazu. Zaczęłam się stresować, że zabraknie mi czasu na pozostałą część egzaminu, ale, na szczęście, z kolejnymi zadaniami poszło mi łatwiej. Miałam jeszcze czas, żeby sprawdzić swoje odpowiedzi — relacjonuje jedenastoklasistka.

Oficjalne wyniki egzaminu pośredniego z języka polskiego jeszcze nie zostały ogłoszone, ale ze wstępnych rozmów z uczniami i nauczycielami wynika, że będą zadowalające.

— Uczniowie są zadowoleni z wyników, udało im się zebrać sporo punktów. Do egzaminu pośredniego z języka polskiego podeszli wszyscy uczniowie z naszej szkoły, dołączyli również jedenastoklasiści z pobliskiego Gimnazjum im. Pawła Ksawerego Brzostowskiego w Turgielach — komentuje Krystyna Turkot, polonistka z Gimnazjum im. Michała Bałińskiego w Jaszunach.

— Jeszcze nie wszyscy moi uczniowie pochwalili się wynikami, ale z tego, co wiem, każdy z nich uzyskał punkty. Ponad połowa moich uczniów zdała egzamin pośredni na ponad 30 punktów z 40 możliwych, co uważam, jest bardzo dobrym wy-

nikiem. Co najmniej dwóch uczniów złożyło egzamin na ocenę maksymalną — komentuje „Kurierowi Wileńskiemu” Łucja Minowicz, polonistka z Gimnazjum im. Władysława Syrokomli w Wilnie.

Zadania egzaminu pośredniego składały się z części do słuchania, czytania i tworzenia tekstu. Podczas części słuchania uczniowie otrzymali nagrania audio, jedno lub więcej, na różne tematy kulturowe i społeczne o czasie trwania do 5 minut, a w części czytania — teksty o objętości do 800 słów w różnych kontekstach społecznych i kulturowych. Zadania związane z tworzeniem tekstu sprawdzały umiejętności komponowania i redagowania wypowiedzi.

Egzaminy pośrednie są przeprowadzane i oceniane elektronicznie. Uczniowie widzą wstępne wyniki na ekranie, gdy tylko wykonają zadania. Mogą oni zdobyć maksymalnie 40 punktów. Egzamin pośredni z języka ojczystego trwa 90 minut.

Od roku szkolnego 2024/2025 ocena z państwowego egzaminu maturalnego (do 100 punktów) składać się będzie z egzaminu pośredniego (do 40 punktów) i egzaminu maturalnego (do 60 punktów). Absol-

went, który zdobędzie co najmniej 35 punktów podczas egzaminu pośredniego, będzie już pewien, że go zdał i będzie miał możliwość poprawienia wyniku w następnym roku. Jeśli podczas sprawdzianu pośredniego uczeń uzyska zero punktów, nadal będzie mógł przystąpić do egzaminu maturalnego z tego przedmiotu.

— Każda nowość jest zazwyczaj przyjmowana z rezerwą. Uczniowie polskich szkół już w ubiegłym roku składali egzamin pośredni, w nowym dla nich formacie. W tym roku już było wiadomo, w jakim kierunku mogą uczniowie do niego przygotowywać. W obydwu przypadkach egzaminy pośrednie z języka polskiego odbyły się sprawnie. Korzystne jest to, że już w 11. klasie uczeń może zdobyć punkty, które zostaną dodane do końcowego egzaminu maturalnego — ocenia Łucja Minowicz.

Jeśli uczeń nie będzie zadowolony z wyniku uzyskanego podczas sprawdzianów pośrednich, będzie mógł je zdawać ponownie w następnym roku.

Tegoroczni maturzyści po raz pierwszy będą zdawali egzamin z języka polskiego jako państwowego. ■

Po zsumowaniu punktów z egzaminu pośredniego oraz egzaminu maturalnego uczniowie uzyskują ocenę końcową z przedmiotu **Fot. Marian Paluszkiewicz**

Na forum rodziców i nauczycieli poruszono problemy polskiej oświaty

Dyskusję nt. aktualnych problemów w polskiej edukacji na Litwie podjęło Forum Rodziców Szkół Polskich Rejonu Solecznickiego.

Anna Pieszko

Rodzice oraz nauczyciele poruszyli wiele palących kwestii oświatowych, podzielili się pomysłami na rozwiązanie problemów. Spotkanie odbyło się 20 marca w Gimnazjum im. Jana Śniadeckiego w Solecznikach.

Ostatnio najwięcej emocji wzbudza temat pośrednich egzaminów maturalnych w klasach 11 oraz wprowadzenie nauczania geografii, historii oraz lekcji obywatelstwa po litewsku już od pierwszego roku nauki tych przedmiotów w szkole.

„Decydując się oddać dziecko do szkoły z polskim językiem nauczania, rodzic oczekuje, że przedmioty będą w niej nauczane po polsku, dlatego niezrozumiałe są próby narzucenia nam nauczania po litewsku historii lub geografii. Rodzice wyraźnie się opowiadają przeciwko takim nieuzasadnionym decyzjom ministerstwa oświaty, ponieważ chcą, by dzieci uczyły się w języku ojczystym. Zwłaszcza, że zezwala na to ustawodawstwo litewskie” — mówiła prezes forum Renata Cytacka.

MATURA PO POLSKU

Podczas spotkania poruszono również kwestię zdawania matury z różnych przedmiotów w języku polskim. Jest to praktyka przyjęta w kilku państwach europejskich, w których mieszkają mniejszości narodowe, jak np. w Siedmiogrodzie (Rumunia), Czechach czy w Polsce.

„Zastanawiamy się nad przeprowadzeniem sondy wśród młodzieży ze starszych klas, żeby wyrazili swą opinię, czy na maturze chcieliby składać egzaminy w swym ojczystym języku” — zapowiedziała prezes forum.

■ Renata Cytacka Fot. M. P.

NAUCZANIE LITIEWSKIEGO NADAL PROBLEMATYCZNE

Podczas spotkania rodzice oraz nauczyciele poruszyli również potrzebę skutecznej nauki języka litewskiego w szkole. Jak wskazali rodzice, nadal kuleje nauczanie litewskiego w klasach początkowych, ponieważ nauka odbywa się według niedostosowanego do poziomu dzieci, ujednoliconego programu nauczania, zgodnie z którym na tej samej pozycji startowej zostały postawione dzieci z litewskich rodzin i dzieci, które zaczynają naukę języka praktycznie od zera.

Język litewski dzieci poznają już w przedszkolu, ale, jak wskazała jedna z obecnych na spotkaniu lituanistek, nauczyciele języka litewskiego dotychczas nie otrzymali ze strony ministerstwa niezbędnych pomocy metodycznych i materiałów do nauczania przedmiotu. Przez to opracowują tematy samodzielnie.

„W grupach przedszkolnych zajęcia z litewskiego odbywają się 5 razy w tygodniu: 3 razy po pół godziny i 2 razy po godzinie. W klasach początkowych mamy po 5 godzin lekcyjnych języka litewskiego. Nauczenie dzieci rozmawiania w języku litewskim jest ogromnym wyzwaniem i tak naprawdę zależy od inwencji własnej nauczyciela. Muszę sama wyszukiwać tematy, teksty, dialogi, ćwiczenia i dopasowywać je do możliwości uczniów” — mówiła lituanistka.

„To ministerstwo oświaty musi zadbać o zapewnienie nie tylko programu nauczania, ale też materiałów metodycznych, tekstów źródłowych, odpowiednich podręczników i środków dydaktycznych, a nie przerzucać tego na barki nauczyciela” — podkreślała Renata Cytacka.

Jako jeden ze sposobów rozwiązania problemu niedopasowanych programów nauczania języka litewskiego wskazano zaadaptowanie w szkołach mniejszości narodowych na etapie szkoły początkowej programu nauczania języka litewskiego dla cudzoziemców.

Jak mówiła prezes forum, najważniejsze kwestie dotyczące oświaty polskiej na Litwie przedstawiła ona również na posiedzeniu Parlamentarnego Zespołu do spraw Kresów Rzeczypospolitej Polskiej w Sejmie RP w dn. 20 marca.

Forum Rodziców Szkół Polskich Rejonu Solecznickiego jest organizacją społeczną zrzeszającą rodziców uczniów szkół polskich oraz osoby, którym zależy na szkolnictwie polskim na Litwie. Działa od 2012 r. ■

Przedwojenny symbol walecznych kobiet powrócił do dawnej świetności

Honorata Adamowicz

Przedwojenny sztandar Wileńskiej Żeńskiej Chorągwi Harcerskiej powrócił do dawnej świetności. Ten sztandar jest dowodem tego, że harcerstwo na ziemi wileńskiej istniało jeszcze do wojny.

— Ten sztandar kiedyś był stracony. Podczas pierwszej wojny światowej został on wywieziony do Polski. Osoba, która prawdopodobnie wywiozła ten sztandar i przechowywała go, mieszkała w Polsce u gospodarzy w gospodzie. Następnie, gdy ta osoba wyjechała z tej gospody i zostawiła ten sztandar, to już sami gospodarze tej gospody przechowali go. Przez wiele lat sztandar przechowywany był w zwykłym woreczku. Podczas zlotu harcerstwa w Krakowie w 2010 r., nasza była przewodnicząca, Julia Darina, podczas jednej z audycji w radiu opowiadała o tym, że jesteśmy harcerkami z Litwy. I właśnie ten pan, który przechowywał ten sztandar, usłyszał tą audycję, dowiedział się, że w Polsce są harcerze z Litwy i, pokonując setki kilometrów, przywiózł nam ten sztandar i zwrócił go podczas zlotu 100-lecia harcerstwa w 2011 r. — mówi dla „Kuriera Wileńskiego” p.m. Ewelina Alina Kieżun HL (Harcerka Litwy — przyp. red.), przewodnicząca Związku Harcerstwa Polskiego na Litwie.

Sztandar ten został ufundowany Wileńskiej Chorągwi Harcerki Związku Harcerstwa Polskiego w 1929 r. Po prawie 60 latach nieobecności, został odnaleziony i zwrócony tam, gdzie być musiał.

KORZENIE POLSKIEGO HARCESTWA NA LITWIE

— Ten sztandar to dla nas ogromny skarb. Właśnie tym sztandarem pokazujemy, że harcerstwo na ziemi wileńskiej istniało jeszcze przed wojną. Nasza organizacja ma dopiero 35 lat, a sztandar — o wiele więcej. I to pokazuje, jakie są głębokie i bogate nasze korzenie. Chciałabym podkreślić, że ten sztandar jest sztandarem

harcerek, co pokazuje, że kobiety z tamtych lat już były waleczne, odważne i że możemy brać z nich przykład — podkreśliła p.m. Ewelina Alina Kieżun HL.

Odzyskany sztandar był bardzo zniszczony, dlatego został poddany gruntownej renowacji. Ze względu na liczne porwania i przetarcia oraz rozkład materiału, z którego został wykonany, wymagał bardzo szybkiej renowacji, co przywróciło go do dawnej świetności. Polegała ona na zabezpieczeniu istniejących haftów i uzupełnieniu ubytków, które w nich powstały, i przeniesieniu ich na nowe płótna.

KOSZTOWNA RENOWACJA

— Renowacja jest bardzo droga. Ogółem wyniosła 37 900 zł (prawie 10 tys. euro). Renowacji sztandaru dokonano w ramach zadania publicznego dofinansowanego „Ocalić od zapomnienia — renowacja historycznych sztandarów harcerskich z Argentyny i Litwy”. Dzięki temu otrzymaliśmy dofinansowanie w sumie 35 000 zł (ok. 9 tys. euro). Pracę konserwacyjną wykonała pani Joanna Sielska-Melchiori, dyplomowana konserwatorka dzieł sztuki — tkanin zabytkowych,

wykonująca konserwacje tkanin dla muzeów państwowych — zaznacza rozmówczyni.

W 2023 r. ze względu na bardzo duże zniszczenia sztandaru ZHP na Litwie, dokonano jego renowacji, w tym dodatkowych prac zabezpieczających butwiejący materiał. Prace nad renowacją okazały się bardziej czasochłonne niż zakładano. Przeprowadzone prace pozwoliły na kompleksowe oczyszczenie tkaniny z pyłu i kurzu przy użyciu mikroodkurzacza ze specjalistyczną końcówką, a następnie na czas czyszczenia na mokro odłączono od całości wszystkie aplikacje i hafty. Po zakończeniu czyszczenia tkaninę poddano procesowi suszenia. Kolejnym etapem była konserwacja igłowa polegająca na zabezpieczeniu haftów oraz aplikacji. Ze względu na bardzo zły stan zachowania sztandaru, podstawowym celem było przeprowadzenie prac konserwatorskich, a co za tym idzie, powstrzymanie dalszej destrukcji obiektu, poprzez m.in. oczyszczenie i wzmocnienie płatu tkaniną dublującą. ■

TVP
WILNO

Odnowiony sztandar został wręczony harcerkom z Wileńszczyzny podczas Roku Dziekczynienia za ustanowienie bł. ks. Stefana Wincentego Frelichowskiego patronem polskich harcerzy **Fot. archiwum ZHPnL**

Światowy Raport Szczęścia zaskoczył: Litwini bardziej szczęśliwi niż Łotysze i Polacy

Tradycyjnie ludzie w krajach skandynawskich są najbardziej szczęśliwymi ludźmi na naszej planecie. Niespodziewanie Litwa znalazła się na miejscu 19., wyprzedzając między innymi pozostałe kraje bałtyckie oraz Polskę.

Antoni Radczenko

ONZ w ubiegłym tygodniu opublikowała Światowy Raport Szczęścia, który jest prowadzony od 2012 r. Na pierwszym miejscu znalazła się Finlandia, która zresztą zajmuje podium nieprzerwanie od sześciu lat.

19. MIEJSCE: OKAZJA DO OTWIERANIA SZAMPANA

Do pierwszej piątki trafiły głównie kraje Europy Północnej, jak Dania, Islandia, Szwecja. Wyjątek stanowi Izrael, który uplasował się na piątym miejscu. Niespodzianką tego roku jest Litwa, która znalazła się na 19. miejscu spośród 143 krajów. Pod tym względem nasz kraj wyprzedził

nie tylko Łotwę (41), Estonię (31) oraz Polskę (35), ale również Stany Zjednoczone. USA znalazło na miejscu 23., czyli za Wielką Brytanią, Słowenią oraz Zjednoczonymi Emiratach Arabskimi.

— Z pewnością jest okazja do otwarcia szampana. Na pewno możemy cieszyć się z tej informacji. Nie możemy jednak spocząć na laurach. Teraz bowiem widzimy tylko cień rzeczywistego wydarzenia. Samo rzeczywiste wydarzenie ujawni się dopiero po 2-3 latach. Wtedy zobaczymy, czy to jest stała tendencja, czy tylko pewien przypadek przy pracy — komentuje dla „Kuriera Wileńskiego” prof. Bogusław Grużewski, dyrektor

Instytutu Socjologicznego działającego przy Litewskim Centrum Badań Socjologicznych oraz ekspert Komisji Europejskiej ds. zatrudnienia i polityki rynku pracy.

KRYTERIA OCENY

Raport jest przygotowywany przez grupę ekspertów, która w swym zestawieniu orientuje się na następujące czynniki: PKB na jednego mieszkańca, długość życia w zdrowiu, wsparcie społeczne, swoboda w podejmowaniu decyzji życiowych, szczodrość oraz poziom postrzeganej korupcji.

15.>>

■ Pod względem szczęścia Litwa wyprzedziła Stany Zjednoczone i Wielką Brytanię

14.>>

— W ostatnich 3-4 latach mieliśmy bardzo napiętą sytuację: pandemia, wojna w Ukrainie, agresywne nastawienie Białorusi. Tym niemniej, nasz kraj przeszedł ten okres dosyć pozytywnie. Mamy dosyć dobrą sytuację w gospodarce i na rynku pracy. Mamy wzrost w wynagrodzeniach. W tym roku znacząco wzrosło minimalne wynagrodzenie, ale trzeba też pamiętać, że podwyżki były też w poprzednich latach. Dlatego zakładam, że zwykły obywatel mógł pozytywnie ocenić zachodzące zmiany — ocenia socjolog.

ŚMIERTELNOŚĆ MĘŻCZYZN

Pozytywne zmiany, twierdzi nasz rozmówca, dotyczą nie tylko PKB.

— W przypadku długości życia, to, niestety, pozostaje ono nadal jedno z najkrótszych w Unii Europejskiej. Jednak warto zauważyć, że w ostatnich latach — kiedy państwo zaczęło aktywnie walczyć z dostępnością alkoholu i propagować zdrowy tryb życia — powoli długość życia się zwiększa. Niestety, w przypadku długości życia negatywny wpływ na statystyki ma duża śmiertelność mężczyzn w wieku przedemerytalnym. Te osoby nie umierają z przyczyn naturalnych, tylko zewnętrznych, jak alkoholizm, samobójstwo lub wypadki. I jak powiedziałem, w tym segmencie również widzimy pozytywne zmiany. Kiedy wydłuży się średnia długość życia w tej grupie, to zwiększą się również wskaźniki ogólnokrajowe — zaznacza Gruzewski.

WYJĄTKOWA POSTAWA FINÓW

Zdaniem jednego z autorów rankingu, Johna Helliwella, wysoka pozycja krajów Europy Środkowej świadczy o tym, że sytuacja w tych krajach po transformacji ustrojowej lat 90. ustabilizowała się i „mieszkańcy czują się pewniej w swojej nowej tożsamości”.

W przypadku Finlandii, jak wskazuje francuska agencja prasowa AFP, cytowana przez PAP, kluczowa dla poczucia szczęścia jest bliskość natury i równowaga między pracą a życiem prywatnym. Naukowiec z Uniwersytetu w Helsinkach, Jennifer De

Zakładam, że zwykły obywatel mógł pozytywnie ocenić zachodzące zmiany — oświadczył Bogusław Gruzewski

Paola, zaznaczyła, że dla Finów w odróżnieniu od mieszkańców Stanów Zjednoczonych wskaźnik finansowy niekoniecznie świadczy o szczęśliwym życiu. „Społeczeństwo fińskie jest przepojone poczuciem zaufania, wolności i wysokim poczuciem autonomii” — podkreśliła ekspertka.

ZADOWOLENIE MŁODZIEŻY CIESZY, ALE TEŻ ZASKAKUJE

Natomiast w przypadku zadowolenia młodzieży, nasz kraj znalazł się na pierwszym miejscu. Za Litwą znalazły się Izrael i Serbia. Ten wynik naprawdę zaskoczył naszego rozmówcę, ponieważ, jego zdaniem, kiedy przyjrzymy się różnym statystykom z różnych dziedzin, to sytuacja nie wygląda tak optymistycznie. Tym niemniej, samo podejście młodzieży jest elementem pozytywnym.

— Mówiąc o młodzieży, to mamy na Litwie tendencje dobre i złe. Zła jest taka, że liczba mieszkańców się zmniejsza. To dotyczy również osób młodych, dlatego ciągle można usłyszeć o procesach starzenia się społeczeństwa. Jest jednak druga strona medalu. Z powodu braków to wartość młodego człowieka ciągle wzrasta. To są prawa gospodarki rynkowej, że czym podaż jest mniejsza, tym wartość czegoś jest wyższa. To jest pewna oczywistość, że jeśli czegoś nam brakuje, to jesteśmy w stanie zapłacić więcej, aby to utrzymać. Tutaj warto odnotować, że młodzież z tej okazji

powinna bardzo odpowiedzialnie korzystać. Jeśli chce znaleźć się w dobrym miejscu — a dobrych miejsc dla młodzieży jest coraz więcej — to powinna mieć dobre wykształcenie, odpowiedni stan zdrowotny fizyczny i emocjonalny — podkreśla Gruzewski.

Mniej szczęśliwi są mieszkańcy Litwy w przedziale wiekowym od lat 60. Tutaj Litwa znalazła się dopiero na 44. miejscu. Natomiast pierwsza trójka ponownie powędrowała do Skandynawii, czyli w kolejności: do Danii, Finlandii, Norwegii.

ROSJA I UKRAINA

Kolejna ciekawostka, na którą wskazuje AFP, polega na tym, że w pierwszej dwudziestce nie ma żadnego z najbardziej zaludnionych krajów świata. W pierwszej dziesiątce są tylko dwa państwa liczące ponad 15 mln mieszkańców, czyli Holandia oraz Australia. Natomiast w pierwszej dwudziestce znalazły się tylko dwa kraje, gdzie liczba mieszkańców przekracza 30 mln, Kanada i Wielka Brytania.

Najbardziej nieszczęśliwym krajem świata jest Afganistan, który zamyka listę. Tuż przed nim znalazły się Liban oraz Lesoto. Jeśli mówimy o dwóch bezpośrednich sąsiadach Litwy, to Rosja uplasowała się na miejscu 72. Zmagająca się z rosyjską agresją Ukraina znalazła się na miejscu 105. ■

Fot. Marian Paluszkiwicz

Prezentacja książki „Tak teraz postępują uczciwi ludzie. Polacy z Wileńszczyzny ratujący Żydów”

W Centrum Kultury w Rudominie odbyła się prezentacja drugiego wydania książki „Tak teraz postępują uczciwi ludzie. Polacy z Wileńszczyzny ratujący Żydów”.

W wydarzeniu wzięła udział autorka książki, Ilona Lewandowska, Danutė Selčinskaja, kierowniczka projektu upamiętnienia ratujących Żydów Muzeum Historii Żydów im. Gaona Wileńskiego oraz przedstawiciele wydawcy, czyli Instytutu Polskiego w Wilnie.

Wydarzenie rozpoczęło się od projekcji filmu „Świat Józefa”, który opowiada historię najbardziej znanych spośród polskich Sprawiedliwych wśród Narodów Świata — rodzinie Ulmów z Markowej, która podczas okupacji niemieckiej, pod koniec 1942 r., dała schronienie ośmiorgu Żydom. Wszyscy oni padli ofiarą bestialskiego mordu z rąk niemieckich żandarmów.

OSOBY, KTÓRE ŻYŁY TEŻ W NASZYM SĄSIEDZTWIE

We wrześniu 2023 r. papież Franciszek włączył do grona błogosławionych rodzinę Józefa i Wiktorii Ulmów oraz ich siedmioro dzieci, w tym jedno nienarodzone. To pierwsza w historii Kościoła beatyfikacja rodziny.

„Ta bardzo tragiczna historia, jaka rozegrała się na Podkarpaciu, jest znana dobrze również na Wileńszczyźnie. Niewiele osób pamięta jednak o Polinie Tarasewicz, która została zamordowana niedaleko stąd, za ukrywanie żydowskiego dziecka. W Wojdatach, a więc także na terenie działania Centrum Kultury w Rudominie, swoimi własnymi córkami Katarzyna Bujel zasłoniła uciekającą z dołu śmierci żydowską dziewczynę. To historie, które pokazują, że ludzie podejmujący ogromne ryzyko w obronie zagrożonego życia to także osoby, które żyły blisko nas, w naszym sąsiedztwie” — powiedziała Ilona Lewandowska, zachęcając uczestników spotkania do poszukiwania historii pomocy Żydom również we własnych środowiskach rodzinnych.

■ W wydarzeniu wzięła udział autorka książki, Ilona Lewandowska

BOHATER, KTÓREGO IMIENIEM NAZWANO ULICĘ W WILNIE

Danutė Selčinskaja, która już od 20 lat zbiera historie pomocy udzielanej Żydom, opowiedziała uczestnikom spotkania o upamiętnieniu Sprawiedliwych na Litwie. Przywołała historie Polaków, którzy pomagali Żydom w rejonie wileńskim, ale także bohaterów tego okresu narodowości litewskiej. Szczególną uwagę poświęciła Juozasowi Rutkauskasowi, kolejnemu ze Sprawiedliwych zamordowanych za pomoc Żydom, który w czasie wojny pracował w wydziale paszportowym właśnie w Rudominie.

„Dostarczał dokumenty wielu więźniom wileńskiego getta. Na podstawie aktu urodzenia swojej córki, Margarity Rutkauskaitė, uzyskał paszport dla swojej przedwojennej znajomej Żanny Ran, która opuściła okupowaną Litwę i pracowała jako tłumacz w mińskim oddziale centrali Rosenberga. Większość osób, którym Juozas Rutkauskas dostarczył paszporty, wyjechało do Niemiec jako robotnicy i przeżyło. Po likwidacji wileńskiego getta nie było dnia, by Żydzi nie ukrywali się w domu Juozasa Rutkauskasa. Niestety, w 1944 r. Gestapo go aresztowało i został zamordowany. Pamięć Juozasa Rutkauskasa zosta-

ła upamiętniona poprzez nazwanie jego imieniem ulicy w Wilnie” — podkreśliła Danutė Selčinskaja.

MORALNE DROGOWSKAZY

„Przywoływanie historii bohaterskiej pomocy, która przyczyniła się do ocalenia życia zagrożonych, a często również całkowicie zmieniła losy udzielających tego wsparcia, jest obowiązkiem każdego z nas. Jest to tym bardziej istotne obecnie, w czasach ponownie naznaczonych wojnami, okrucieństwem i bezsensownym cierpieniem niewinnych. Choć od mrocznych czasów II wojny światowej minęło wiele dziesięcioleci, nadal odkrywamy kolejne przykłady bezinteresownej ofiarności osób, które mogą stać się dla nas moralnymi drogowskazami” — zauważyła Dorota Mamaj, dyrektorka Instytutu Polskiego w Wilnie.

ROZMOWY, HISTORIE RODZINNE I JEDEN BOHATER ZBIOROWY

Podstawą książki Ilony Lewandowskiej są rozmowy. Pierwszą część stanowią wywiady z ludźmi, którzy swoją pracę badawczą poświęcili analizie Holokaustu lub upamiętnieniu tych, którzy ratowali Żydów.

16.>>

Ma to służyć uzyskaniu jak najpełniejszego obrazu dramatycznych wydarzeń okresu wojny.

Druga część książki koncentruje się wokół kilkunastu przejmujących historii rodzinnych, które, mimo że wydarzyły się przeszło 80 lat temu, nadal żyją nie tylko w pamięci świadków, ale także w świadomości kolejnych pokoleń. Bazując na dostępnych źródłach i dokumentach, rozmowach z ukrywanymi oraz rodzinami Sprawiedliwych, autorka wybrała historie rodzinne i jednego bohatera zbiorowego — Kościół Katolicki.

Wzruszającym tekstem Ilony Lewandowskiej, wzbogaconym o materiały archiwalne otrzymane od rodzin Sprawiedliwych oraz z archiwum Państwowego Muzeum Żydowskiego im. Gaona Wileńskiego, towarzyszą przejmujące fotografie autorstwa Bartosza Frątczaka. Portretuje on ocalonych, rodziny osób ratujących Żydów, ale dokumentuje także znikające ślady niezwykle bogatego żydowskiego życia na ziemiach litewskich.

DNI PAMIĘCI W POLSCE I NA LITWIE

„To spotkanie jest zachętą do pielęgnowania naszej lokalnej historii, poszukiwania i zachowywania tego, co bliskie, ważne, choć czasem tragiczne. Dziś wspólnie odwiedziliśmy również grób Poliny Tarasewicz, która bez wątpienia jest dla nas bardzo ważną, lokalną bohaterką. Bardzo się cieszę, że po prezentacji książki

Pierwszą część książki stanowią wywiady z ludźmi, którzy swoją pracę badawczą poświęcili analizie Holocaustu. Druga część koncentruje się wokół kilkunastu przejmujących historii rodzinnych

okazało się, że także wśród widowni były osoby, które słyszały o ukrywanych w okolicy Żydach, znają starszych ludzi, którzy przekazywali te historie. Myślę, że to bardzo dobra zachęta do pogłębienia tego tematu, zebrania wspomnień, nagrania świadectw” — zauważyła Wioleta Ciereszko, dyrektorka Centrum Kultury w Rudominie.

Wydarzenie odbyło się 20 marca, a więc w czasie, gdy zarówno Polacy, jak i Litwini przypominają o bohaterstwie tych, którzy narażali własne życie, ratując Żydów. 15 marca na Litwie obchodzony jest Dzień Pamięci Rautujących Litewskich Żydów, natomiast 24 marca Polacy obchodzą Narodowy Dzień

Pamięci Polaków ratujących Żydów pod okupacją niemiecką.

Organizatorzy prezentacji: Instytut Polski w Wilnie, Centrum Kultury w Rudominie, Gimnazjum im. Ferdynanda Ruszczyca w Rudominie.

Drugie wydanie książki „Tak teraz postępują uczciwi ludzie. Polacy z Wileńszczyzny ratujący Żydów” to projekt finansowany ze środków Kancelarii Prezesa Rady Ministrów w ramach konkursu Polonia i Polacy za Granicą 2023 za pośrednictwem Fundacji „Pomoc Polakom na Wschodzie” im. Jana Olszewskiego. ■

Centrum Kultury w Rudominie
Fot. Centrum Kultury w Rudominie

Wydarzenie odbyło się 20 marca, a więc w czasie, gdy zarówno Polacy, jak i Litwini przypominają o bohaterstwie tych, którzy narażali własne życie ratując Żydów

Pałace wileńskie: zmienne losy niszczyły kolejne pałace Radziwiłłów

Justyna Giedrojc

W budynku pod nr 41 mieścił się dawniej pałac Radziwiłłów. Źródła historyczne podają, że w końcu XVI w. stały tu trzy gotyckie domy. Na początku XVII w. na ich miejscu Radziwiłłowie zbudowali renesansowy pałacyk. Przypuszcza się, że to Michał Kazimierz Radziwiłł przyczynił się do budowy pałacu, który spłonął w XVIII wieku. Od 1796 r. w oficynie odbudowanego po pożarze gmachu zaczął działać miejski teatr polski. W 1808 r. pałac od Radziwiłłów odkupił aktor Maciej Każyński. Nowy właściciel zrekonstruował budynek i przystosował do potrzeb teatralnych. Po przeniesieniu teatru do ratusza w pałacu, do 1845 r., grywały tu różne teatry.

Ulica Wileńska jest jedną z najważniejszych osi miasta. Jest przedłużeniem ulicy Niemieckiej, biegnącym do alei Giedymina i dalej do Zielonego Mostu. Przez pewien czas ulica nazywała się Wilijską, bo prowadziła do Wilii. Mieściły się tu kiedyś pałace Radziwiłłów.

— Budynki pałacowe noszą cechy stylu renesansowego i barokowego, dziedziniec zaś wyróżnia się unikalną dwupiętrową galerią. Zachowały się ponadto unikatowe gotyckie piwnice. Podczas licznych badań archeologicznych na terenie zabytku znaleziono kafle z herbami Zaleckich, Tyzenhauzów, Naruszewiczów, więc możliwe, że przedstawiciele tych rodów też byli właścicielami tej rezydencji. W XVII w. istniała tu posiadłość urządzona z przepychem, z przejściami arkadowymi w podwórku, które zachowały się do naszych czasów. W II połowie XIX w. w budynku urządzono mieszkania, sklepy i aptekę. W latach 1974–1982 w

byłym pałacu mieścił się Litewski Teatr Młodzieżowy. Od początku lat 90. XX w. mieści się tu Muzeum Teatru, Muzyki i Kina — opowiada Aukse Kapociūtė-Vaitkuvienė, zastępczyni dyrektora muzeum.

PAŁAC JANUSZA RADZIWIŁŁA

„Zmienne losów koleje zniszczyły bezpowrotnie wszystkie bez wyjątku pałace Radziwiłłów.

Jeden z nich, przy ulicy Ludwiskiej 4, dogorywa w stanie ostatecznej ruiny (...)” — pisał w 1937 r. o pałacu Janusza Radziwiłła prof. Juliusz Kłos.

19.>>

■ W dawnym pałacu mieści się Muzeum Teatru, Muzyki i Kina

18.>>

Pałac u zbiegu ulic Wileńskiej i Liejyklos (dawnej Ludwisarskiej) był największą rezydencją Radziwiłłów w Wilnie.

„Już w XVI w. stał tu pałac Mikołaja Radziwiłła Czarnego. Na początku XVII w. wysoki dostojnik i polityk Wielkiego Księstwa Litewskiego, Janusz Radziwiłł, zbudował tu wytworną rezydencję w stylu renesansowym. Gmach, wzniesiony w kształcie podkowy, składał się z pięciu trójkondygnacyjnych pawilonów. Wewnątrz znajdowały się wspaniałe sale. Pałac słynął z bogatych dzieł sztuki. Po najeździe moskiewskim w latach 1655–1661 oraz wojnie północnej (pocz. XVIII w.) budynki podupadły. Dominik Radziwiłł przekazał je wileńskiemu Towarzystwu Dobroczynności. W czasie I wojny światowej pałac znów popadł w ruinę. Przez wiele lat ten zabytek stał zaniedbany i popadał w ruinę. Zachodni pawilon, przy ulicy Wileńskiej 22, odrestaurowano dopiero w 1984 r.” — pisze prof. Tomas Venclova.

W czasach sowieckich przebudowano oraz przystosowano do uprawiania sportu i innych zajęć część południowego skrzydła dawnego pałacu. W 1990 r. w zachodnim skrzydle otwarto filię Litewskiego Narodowego Muzeum Sztuki. Odbywały się tu wystawy oraz różne wydarzenia kulturalne.

POWSTANĄ NOWOCZESNE PRZESTRZENIE WIELOFUNKCYJNE

Obecnie trwa renowacja pozostałości pałacu przy ulicy Wileńskiej. Litewskie Narodowe Muzeum Sztuki, w gestii którego nadal znajduje się historyczny obiekt, planuje zaadaptować go na działalność muzealną. Powierzchnia dawnej siedziby magnackiej wynosi około 7 000 m kw., zespół budynków mieści się na terenie 0,8 ha. Planuje się, że zostanie tu umieszczona stała ekspozycja sztuki, powstaną też nowoczesne przestrzenie wielofunkcyjne.

PAŁAC NALEŻAŁ DO KOLEGIUM CHEMICZNEGO UW

Do rodu Radziwiłłów nawiązują też dzieje budynku, w którym mie-

■ Przez wiele lat zabytek przy ul. Wileńskiej stał zaniedbany i popadał w ruinę

ści się obecnie siedziba Ministerstwa Oświaty i Nauk Litwy (A. Volano 2). W miejscu tym w XVI w. stał pałac Hornostaja, należący później do Radziwiłła Rudego. Przekazał on posesję ewangelikom reformowanym. Budynek został częściowo zniszczony przez katolików, obwiniających ewangelików o ostrzał pobliskiego kościoła pw. św. Michała.

Obecnie wystrój budynku nie przypomina już dawnego pałacu Radziwiłłów. Wielokrotnie go przebudowano pod kierunkiem znanych architektów wileńskich, m. in. Michała Szulca i Juliusza

Kłosa. W XIX w. pałac należał do Kolegium Chemicznego Uniwersytetu Wileńskiego. Wielka, okrągła dwupiętrowa sala wykładowa została zbudowana specjalnie dla wykładowców słynnego chemika Jędrzeja Śniadeckiego. Na piętrze natomiast było mieszkanie i pracownia znanego artysty malarza Franciszka Smuglewicza. W ub. roku na ścianie budynku odsłonięto dwujęzyczną tablicę pamiątkową poświęconą Jędrzejowi Śniadeckiemu. Litewsko-polska tablica powstała z inicjatywy Litewskiego Towarzystwa Chemików Litwy. ■

Fot. Marian Paluszkiwicz

■ Budynek przy ulicy Andrzeja Wolana przebudowano pod kierunkiem znanych architektów wileńskich, m. in. Michała Szulca i Juliusza Kłosa

Mądry kupuje samochód wiosną

„Mądry chłop na zimę do stajni nowego konia nie sprowadza. Bo żadnej korzyści z niego w polu nie ma!” — pouczał ojciec swego syna.

Aleksander Borowik

Podobnie jest też z „koniem żelaznym”, czyli samochodem, który mądry kierowca będzie kupował nie zimą, a wiosną — czyli właśnie teraz!

Do tego można dodać ludowe przysłowie, że przezorny zawsze ubezpieczony. Na ten czas biorąc fakt, że samochód po zakupie trzeba zaraz ubezpieczyć. Jeździć zimą — szkoda blach, bo od soli rdzewieją, a ryzykować jazdą śliskimi od śniegu drogami — strach!

CENY AUT UŻYWANYCH JEDNAK NIE SPADĘY...

Zbigniew Podskorbis, kierownik działu sprzedaży samochodów osobowych firmy BRC Autocentras, potwierdza, że wiosną zwiększa się popyt na używane samochody. Zazwyczaj w marcu rynek już się ożywia. W tym roku też jest to zauważalne.

Zgodnie z prawami rynku, używane samochody muszą co roku być tańsze o co najmniej 10 proc.

Tak było jeszcze przed wybuchem pandemii — ceny samochodów co roku spadały. Jednak od 2020 r. tendencja ta poszła w odwrotnym kierunku. W ubiegłym roku samochody używane w Niemczech nadal były o ok. 20 proc. droższe. W tym roku ceny te nadal są stabilne i, prawdopodobnie, nie będą spadać. Brak znaczących powodów, aby spodziewać się spadków cen w pierwszej połowie tego roku. Zdeterminować je może nie tylko niestabilna sytuacja gospodarcza, ale także podaż nowych samochodów, która jeszcze się nie ożywiła.

PODAŻ MALEJE

Ze względu na zmniejszoną podaż samochodów używanych z Zachodu ceny nadal rosną, choć nie obserwujemy ich wzrostu tak

■ Zbigniew Podskorbis Fot. BRC

szybko, jak w poprzednich miesiącach. Tymczasem podaż samochodów używanych maleje, zwłaszcza tych droższych, powyżej 30 tys. euro. W ubiegłym roku sytuacja nie uległa większym zmianom — w związku z niedoborami półprzewodników i innych komponentów produkcja nowych samochodów uległa znacznemu spowolnieniu, co przełożyło się na wzrost popytu na samochody używane.

■ Aut droższych niż 5 tys. euro za gotówkę już nie kupisz Fot. M. P.

A JAK Z OŻYWIENIEM WOJNĄ RYNKIEM UKRAIŃSKIM?

Na wzrost rynku samochodów używanych na Litwie wpływ miała także wojna na Ukrainie. W ubiegłym roku bardzo aktywnie kupowano samochody terenowe, a także typu SUV, dlatego obecnie możliwości zakupu tego typu samochodów jest o wiele mniej. Ponadto bardzo aktywnie kupowano najtańsze auta używane, nawet takie ledwo nadające się do dalszej eksploatacji...

Jak wiadomo, w kwietniu-lipcu 2022 r. na Ukrainie wprowadzono preferencje importowe, dzięki czemu Ukraińcy kupili dużą liczbę samochodów z innych krajów. W ubiegłym roku sprzedaliśmy na Ukrainę cztery razy więcej aut niż w latach poprzednich, zarówno starsze roczniki, ale i prawie nowe. Sprzedaż używanych aut klientom ze Wschodu może być jednak znacząco zmniejszona.

Na Litwie w listopadzie ubiegłego roku weszła w życie ustawa o tzw. przeciwdziałaniu praniu brudnych pieniędzy, ograniczając płatności gotówką przy transakcjach powyżej 5 tys. euro. ■

Czas na wiosenną wymianę „kapci”, szczególnie – tych ostro podkutych

Aleksander Borowik

Każdy kierowca dwa razy do roku ma obowiązek wymiany ogumienia swego wozu mechanicznego. Przed zimą człowiek się spieszy, bo na letnich oponach daleko nie zajedzie. A wiosną... Tylko bat kary go popędza, i to tylko za używanie opon podbitych kołcami.

DO POŁOWY LATA NIE SPIESZĄ...

— Nie, teraz kolejek nie ma. Nie to, co było przed zimą, kiedy sznury czekających trzeba było pisemnymi zapisami regulować — mówi „Kurierowi Wileńskiemu” Viktoras Karpovičius, kierownik zmiany w wileńskim autoserwisie Klion, na Lipówce. — Wtedy, przed zimą, to dopiero było gorąco! A teraz wszyscy spokojnie, nie spiesząc się, aż do środka lata opony będą wymieniać! — śmieje się szef zmiany.

Jakie ceny za „zmianę kapci”? Viktoras od razu przestrzega oszczędnych przed najtańszym, domowym sposobem.

— Każde koło, nawet zapasowe powinno być wybalansowane, czyli fachowo mówiąc — wyważone specjalistycznym sprzętem — mówi specjalista.

Demontaż i wyważenie koła w wileńskich warsztatach samochodowych, w zależności od wymiaru, kosztuje od 8 do 25 euro.

JAK POZBYĆ SIĘ ŻUŻYTYCH OPON?

Pierwszy sposób pozbycia się niepotrzebnej już, wymienianej opony, to pozostawienie jej w warsztacie samochodowym, który — zgodnie z wymogami, ma obowiązek (!) nieopłatnie ją przyjąć do dalszej utylizacji.

Drugi, legalny sposób pozbycia się gumowego „balastu”, to wywiezienie go na plac odpadów wielkogabarytowych. Tu uwaga — każdy obywatel ma prawo do bezpłatnego wywiezienia pięciu opon rocznie.

Trzeba przypomnieć o zaniechaniu karygodnego pomysłu wyrzucenia starego „kapcia” na śmietnik! Kara powinna skutecznie odstraszyć leniwych — do 860 euro.

CO Z „ZIMÓWKAMI”?

Można je przechowywać prawidłowo w garażu, jeżeli oczywiście takowy się ma. Tylko — żeby nie były zwalone na balkonie, gdzie, odkształcane swym ciężarem, będą pod działaniem niszczących promieni słonecznych! Można je też oddać do autoserwisu. Jak nas poinformowano w wileńskim warsztacie samochodowym Melga, sezon przechowywania jednej opony, np. o rozmiarze R16, kosztuje 16 euro. I to wraz z bezpłatnym ubezpieczeniem (!). „Tak, ubezpieczone. Oczywiście — od kradzieży, od uszkodzeń mechanicznych, ale też np. od szkodliwych, bezpośrednich promieni słonecznych” — powiedział pracownik serwisu przy ulicy Ukmergės.

KIEDY I JAKIE WYMIENIAĆ?

W przepisach ruchu drogowego jest wskazane, że opon letnich moż-

na używać już (uwaga, to nie prima-aprilisowy żart!) od 1 kwietnia. Opon kolcowanych, tzw. szypowanych, można używać tylko do 10 kwietnia! A założyć dobre na niedobre zimowe warunki można od 31 października.

Raz, że „ostre” opony niszczą nawierzchnię. Dwa — na suchym asfalcie grożą niebezpieczeństwem, bo wydłużają drogę hamowania. Opon całorocznych, czyli uniwersalnych — jak sama nazwa wskazuje, można używać przez wszystkie sezony. Opon zimowych też można używać, jak się mówi — ile wlezie. Tyle, że trzeba pamiętać, że temperatura od +7 wwyż, powoduje niebezpieczne ich zużycie (a nawet deformację). A to może — nie daj boże, doprowadzić do wypadku podczas gwałtownego hamowania!

PREZENT DLA PRZYJACIELA!

Nie do wiary, ale zużyte opony mogą się jeszcze komuś przydać, np. miłośnikom efektownego sportu samochodowego — driftingu — jazdy w kontrolowanym poślizgu. Twój przyjaciel z pocałowaniem ręki przyjmie taki prezent. No bo dla jednych to po prostu „zdarta na amen”, a dla drugich — „pięknie zlizana” opona! ■

Drifting — widowiskowy sport kontrolowanego poślizgu na zdartych oponach Fot. graf. cyfr.

Kaziuk Wileński w Poznaniu i we Wrześni

Agnieszka Skinder

Obok Kaziuków – Wilnuków, które co roku odbywają się na Warmii i Mazurach, na ziemiach wielkopolskich odbywa się Kaziuk Wileński, który organizuje Poznański Oddział Towarzystwa Miłośników Wilna i Ziemi Wileńskiej. W tym roku był to już XXXI Kaziuk Wileński, a tegoroczne wydarzenie zbiegło się z 35-leciem towarzystwa. Pomysłodawcą poznańskich obchodów tego święta związanego z Wileńszczyzną jest pochodzący z Kresów Wschodnich prezes towarzystwa, Ryszard Liminowicz. Właśnie w tym roku postanowieniem prezydenta RP Andrzeja Dudy prezes odznaczony został Krzyżem Kawalerskim Orderu Odrodzenia Polski za wybitne zasługi w działalności społecznej, w szczególności na rzecz ochrony dziedzictwa narodowego i tradycji polskiej w Wilnie i na Wileńszczyźnie.

Co roku Kaziuk Wileński na tych ziemiach jest organizowany z ogromnym rozmachem – w samym centrum Poznania na placu Wolności odbywa się kiermasz z naszymi palmami, chlebem, cepelinami (tu właśnie, przy cepelinach, w tym roku były największe kolejki). Mnóstwo ludzi, no i piękna scena, na której obok miejscowych zespołów w tym roku gościnnie wystąpił Polski Zespół Artystyczny Pieśni i Tańca „Wilnia”.

KONCERTY WE WRZEŚNI

Ale najpierw były aż trzy koncerty we Wrześni.

– Kaziuki we Wrześni to takie nietuzinkowe wydarzenie, jedno z nielicznych, które organizujemy od kilkunastu lat. Bardzo nam zależało, aby kulturę wileńską, polską, część Wilna pokazać również tu. Spróbowaliśmy razem z Towarzystwem Miłośników Wilna i Ziemi Wileńskiej w Poznaniu wejść we współpracę i to trwa bardzo pomyślnie. Zespół, który występuje w Poznaniu, daje koncert też dla publiczności Wrześni. Pierwotnie był to jeden koncert, jednak zapotrzebowania

Mija marzec, ale zostają wspomnienia o święcie rodem z Wilna. Niemal cała Polska zakwitła palmami, kolorowymi sercami i innymi smakołykami.

Towarzystwo Miłośników Wilna i Ziemi Wileńskiej Oddział w Poznaniu – było organizatorem święta **Fot. Facebook, Towarzystwo Miłośników Wilna**

nie mieszkańców na ten koncert było tak duże, że podjęliśmy decyzję, że będziemy organizować dwa koncerty. Znowu zabrakło miejsc, więc jesteśmy na etapie trzech koncertów – w rozmowie z „Kurierem Wileńskim” opowiada Mateusz Maserak ze Starostwa Powiatowego we Wrześni.

Na pytanie, jaka jest publiczność, która przychodzi na takie spotkania, odpowiada, że tu, we Wrześni jest wiele osób pochodzenia kresowego, które tu znalazło swój dom.

– We Wrześni jest dużo osób, co te spotkania traktuje jako powrót do korzeni przez pryzmat wspomnień i nostalgii, czują, że jest to ich kultura – opowiada nasz rozmówca.

Wszystkie trzy koncerty odbyły się w jednym dniu. Za każdym razem sale były przepelnione wiernym widzom.

ORGANIZATORZY ŚWIĘTA

Towarzystwo Miłośników Wilna i Ziemi Wileńskiej Oddział w Poznaniu – było organizatorem święta. Pochodzący z Niemenczyna członek Zarządu Głównego Towarzystwa, Henryk Łozowski, wyjechał z Wilna, mając kilka miesięcy w 1945 r., czyli w tym samym roku, co się urodził. Rodzice musieli opuścić Niemenczyn z

różnych względów, głównie związanych z NKWD. – Musieli po prostu uciekać, choć i nazywano to repatriacją. Przyjechaliśmy do Elbląga i tam mieszkałem 18 lat. W moim domu zawsze wiele mówiło się o Wileńszczyźnie, a Elbląg to miasto wileńskie i takie pozostało dotychczas. Potem już osiedliłem się w Poznaniu, gdzie również wielu Wilniuków znalazło swój drugi dom – mówi Pan Henryk.

Na pytanie, czym żyje towarzystwo, jego członkowie Krystyna Liminowicz i Henryk Łozowski odpowiadają, że starają się, o ile to jest możliwe, pokazywać, opowiadać o Wilnie Wielkopolanom. „Żyjemy uatrakcyjnieniem życia Wielkopolanom, pokazywaniem Wilna, Wileńszczyzny na każdym możliwym kroku. Tymi przykładami jest między innymi Kaziuk Wileński, bigos wileńsko-nowogrodzki po wielkopolsku, przygotowujemy różnorodne wystawy związane z osobami powiązanymi z Wilnem, obchodzimy lata moniuszkowskie czy miciekiewiczowskie. Jesteśmy między innymi twórcami tablicy upamiętniającej dowódców Armii Krajowej Wileńszczyzny, czyli gen. Wilka.

22.>>

Ta tablica jest na murze kościoła św. Wojciecha w Poznaniu, a twórcą tablicy jest artysta plastyk rodem z Wilna, laureat »Żurawiny«, Władysław Saletis, który jako siedemnastolatek wyjechał z Wilna, osiadł w Poznaniu, tu ukończył Akademię Sztuk Pięknych”.

Pani Krystyna Liminowicz sama nie ma korzeni kresowych, mimo to bardzo kocha Kresy, w Wilnie i na Wileńszczyźnie czasami bywała po kilkanaście razy w roku, najczęściej z darami dla polskich szkół.

— Mój mąż i teściowa pochodzą z Wileńszczyzny. A towarzystwo skupia też sympatyków Wilna i ziemi wileńskiej — mówi Krystyna Liminowicz.

WŁADYSŁAW SALETIS — TEGOROCZNY LAUREAT NAGRODY „ŻURAWINA”

Poznańskiemu Kaziukowi od 2002 r. towarzyszy także ceremonia wręczenia „Żurawiny”, nagrody przyznawanej wybitnym postaciom kultury, sztuki i nauki polskiej, które wysławiają urok i piękno Kresów. Tegorocznym laureatem nagrody został artysta plastyk Władysław Saletis, urodzony w Wilnie, pracujący i mieszkający w Poznaniu. W wieku 17 lat po ukończeniu szkoły im. Władysława Syrokomli przyjechał do Po-

znania, gdzie ukończył Państwową Wyższą Szkołę Sztuk Plastycznych. Od początku pobytu w Poznaniu związany z Towarzystwem Miłośników Wilna i Ziemi Wileńskiej. Przez wiele lat przygotowywał oprawę plastyczną imprez organizowanych przez towarzystwo — szczególnie Kaziuka Wileńskiego. Jest autorem licznych kart i serduszek kaziukowych, pucharów „Żurawina”.

— W czasach przemian, gdy nastąpiło ocieplenie, wiele osób miało możliwość wyjazdu na wymianę do Polski i była to okazja dostania się do szkoły wyższej w Polsce. Akurat miałem zdolności plastyczne i tak się wydarzyło, że był do wyboru tylko Poznań i tak się potoczyła dalej przygoda z Poznaniem, która trwa do dziś — mówi „Kurierowi Wileńskiemu” tegoroczny laureat „Żurawiny”.

Z zawodu Władysław Saletis jest pedagogiem, a oprócz tego udziela się przy różnego rodzaju realizacjach, gdzie jest potrzebna pomoc plastyka.

— Z towarzystwem naszym współpracujemy, wiele tematów sobie podpowiadamy, wyszukujemy różnorodne wątki, szczególnie związane z Wilnem, żeby ludzie wiedzieli, że nasza historia gdzieś tam się przeplata — na przykład przybliżyliśmy szlak Władysława Jagiełły, który tutaj był fundatorem kościoła Bożego Ciała.

Powstała tu tablica na pamiątkę pielgrzymki Jagiełły w podziękowaniu za wiktoryę grunwaldzką w 1410 r., także tablica poświęcona ofiarom zbrodni w Ponarach czy tablica uczczenia bohaterów Armii Krajowej Okręgu Wileńskiego i Nowogrodzkiego — uczestników Operacji „Ostra Brama”. Wielu Wilnian, którzy osiedlili się w Poznaniu, niestety, już odchodzi. Między innymi niedawno odeszła kapitan Wojska Polskiego Halina Chmielewska, która była w AK, uczestniczyła w akcji „Burza”. Pogrzeb był bardzo uroczysty, z wojskiem, z całą oprawą. Także niedawno odszedł profesor Mieczysław Rutkowski — opowiada Władysław Saletis.

Laureatami „Żurawiny” w latach poprzednich byli między innymi: Tadeusz Konwicki, Barbara Wachowicz, Bernard Ładysz, Andrzej Stelmachowski, ks. prałat Józef Obrembski, Jan Mincewicz, Leonard Talmont, Waldemar Tomaszewski, Kapela Wileńska, Adam Błaszkievicz, Zdzisław Palewicz, Irena Litwinowicz, s. Michaela Rak, Zbigniew Lewicki, Edyta Maksymowicz, Józef Szylejko i inni.

Zespół „Wilia”, który występował dla wielkopolskiej publiczności, dziękuje Towarzystwu Miłośników Wilna i Ziemi Wileńskiej za wspólną organizację pobytu. Do następnych spotkań! ■

Obok miejscowych zespołów w tym roku gościnnie wystąpił Polski Zespół Artystyczny Pieśni i Tańca „Wilia”
Fot. Piotr Kuśmierz

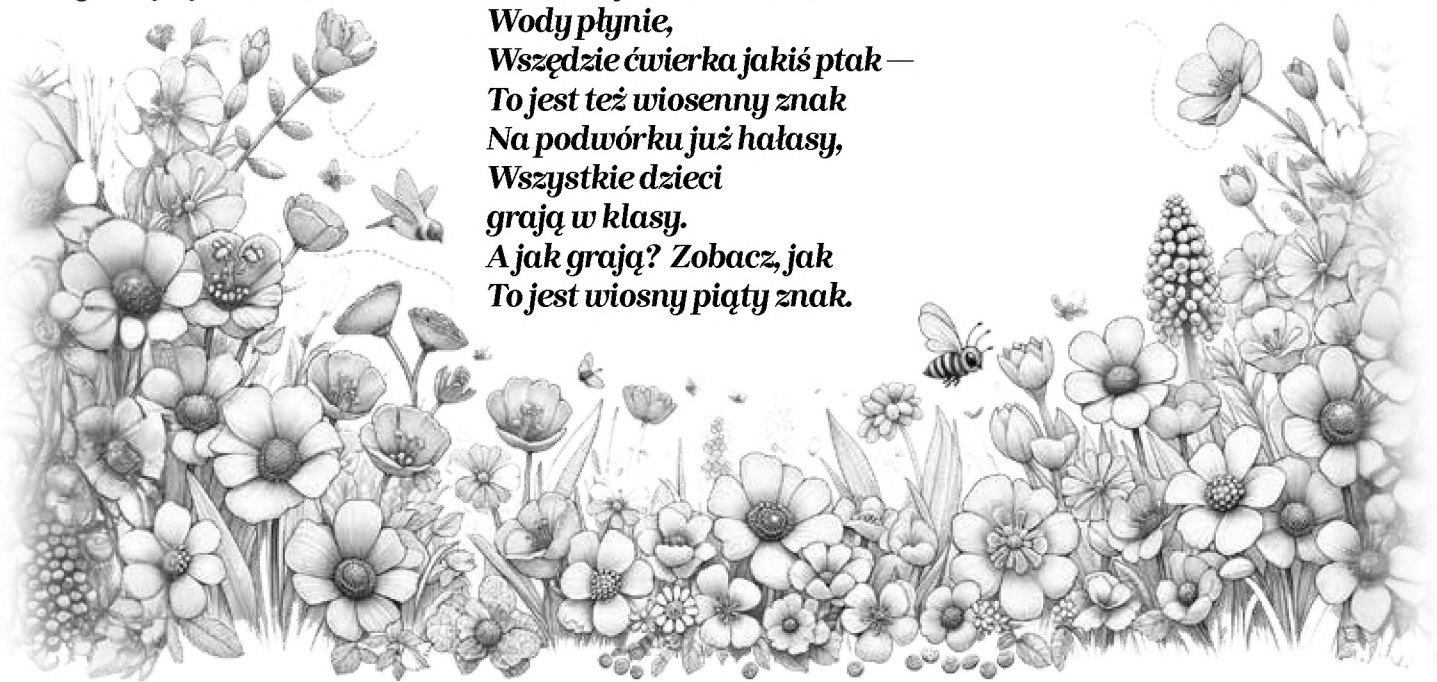

GDZIE JEST WIOSNA

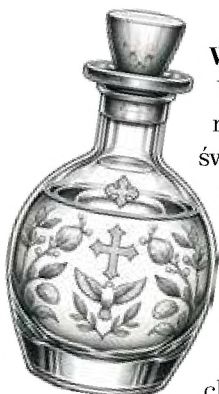
Wiosna, wiosna już tuż, tuż.
 Płaszcz słomiany spada z róż,
 Pączki ma już każdy krzak
 To jest wiosny pierwszy znak.
 Drugi znak — zielony liść.
 Na wycieczkę czas już iść.
 Biegać łąką ile tchu,

Szukać wiosny. Tam i tu.
 Złotych blasków chyba sto
 Wpadło na strumyka dno
 Żaby budzą się ze snu.
 — Gdzie jest wiosna?
 A, już tu. W każdej bruzdzie,
 Koleinie, jakaś strużka
 Wody płynie,
 Wszędzie ćwierka jakiś ptak —
 To jest też wiosenny znak
 Na podwórku już hałasy,
 Wszystkie dzieci
 grają w klasy.
 A jak grają? Zobacz, jak
 To jest wiosny piąty znak.

Takich znaków jest
 ze dwieście.
 W każdym mieście
 Patrz uważnie.
 Tu i tam,
 To je znajdziesz wszędzie sam.
 D.Gellnerowa

WIELKI TYDZIEŃ

Wielki Czwartek – pamiątka Ostatniej Wieczerzy – Święto ustanowienia eucharystii – w kościołach katedralnych poświęca się oleje. W tym dniu papież umywa nogi dwunastu mężczyznom.

Wielki Piątek – pamiątka męki i śmierci Chrystusa – adoracja krzyża zakończona przeniesieniem do grobu. W tym dniu obowiązywał i nadal obowiązuje post ścisły. Tego dnia nie wolno było piec chleba, zabijać zwierząt, zasłaniać lustra i

obrazy. Uderzano też różgą dzieci w kolejności starszeństwa, a także służbę mówiąc: „Któryś za nas cierpiał rany...”.

Wielka Sobota – to dzień największej żałoby w Kościele. Trwa całonocna adoracja wiernych przy Grobie zmarłego Jezusa. Przez cały dzień odbywa się święcenie pokarmów. Dawniej w Polsce, we wsiach położonych z dala od kościoła, ludność zapraszała kapłana do domu jednego z gospodarzy, do którego znoszono „święconkę” z całej wsi. W Wielką Sobotę następuje także święcenie wody, ognia i paschału. Dwa przeciwne sobie żywioły, ale jakże niezbędne w naszym życiu.

Wokół tradycji

Polskie tradycje związane z okresem Wielkiego Postu i Wielkanocy są tak silnie zespolone z tradycjami

religijnymi, że trudno czasami dostrzec rozgraniczenie między religijnymi przepisami, a tradycjami polskiego świeckiego życia. Nigdzie te zwyczaje nie są tak przeżywane i nigdzie tak nie przemawiają do serc, jak w Polsce i u nas – na Wileńszczyźnie.

Żalobne kołatki

Od Wielkiego Czwartku do Wigilii Paschalnej w Wielką Sobotę „zawiazywane są dzwony”, które „wędrują do Rzymu”, a ministranci klekoczą kołatkami. Dawno temu chłopcy klekotali po całej wsi rano, w południe i wieczorem. Obecnie chodzą już tylko dookoła kościoła na znak żałoby po zdradzie Chrystusa przez Judasza.

W Wielką Sobotę dzwony odzywały się w całej parafii o jednej godzinie i łączyły się. Nieraz było słychać je z oddali. Głosem „z góry” ogłaszały radość świata, wesole Alleluja, czyli Zmartwychwstanie.

Mycie nóg

Dawniej w Wielki Czwartek dzieci myły swoim rodzicom nogi, za co znajdowały na dnie miski monety. Działo się to na pamiątkę umycia nóg apostołom przez Chrystusa, przed ostatnią, wspólną z nim i wieczerzą.

Palenie Judasza

W Wielki Czwartek palono Judasza. Młodzież przygotowywała w tym celu dużo gałęzi i innego opału, a wieczorem, po klekotaniu, obnosiła przez wieś kukłę zrobioną ze słomy, tzw. Judasza. Potem zapalało się zgromadzone drzewo i rzucało się Judasza

w ogień. Popiół po spaleniu Judasza rozsypanywało się na pola i prosiło się o dobre urodzaje.

Wykadzanie gospodarstw

W Wielki Piątek nasze babcie wykadzały całe domostwo poświęconymi ziołami. Na łopatkę żarzącego się węgla kładło się warstwę ziół. Z takim kadzidłem babcia chodziła po całym gospodarstwie, wypędzając w ten sposób „złe duchy”, „złe spojrzenie” i czarownice.

Mycie twarzy w wodzie zdrojowej

Ten, kto szedł z krzyżkami na pole, musiał umyć się w wodzie, która płynie od strony wschodzącego słońca i musiał przynieść też tej wody do domu. Kto się taką wodą umyje, będzie miał cerę gładką. Wierzyło się, że ta woda jest dobra na wiele chorób u ludzi i zwierząt, szczególnie na choroby skórne, choroby oczu i usuwanie piegów.

W co wierzyli nasi przodkowie

Wielka Środa

• Podczas wieczornego dojenia nie mogło paść światło krowom na czoło, gdyż zmańdrzałyby one i nie dawały mleka, dlatego niektóre gospodynie zasłaniały krowom oczy.

Wielki Czwartek

- Dzień ten uważano o szczególnej aktywności czarownic odbierających pożytek z bydła.
- Uprawiano „białą magię”, np. przepędzano kretów – w tym celu gospodarz chodził po polu i uderzając drewnianym kołkiem o ziemię wymawiał zaklęcie.
- Dobrze było siać w tym dniu jęczmień i len, ale nie można było wywozić na pole obornika.
- Nie należało ciężko pracować od Wielkiego Czwartku do Wielkiej Soboty.
- Nie wolno było zmieniać w tym dniu pościeli, bo w domu zaległyby się pchły.
- Kobiety w ciąży nie mogły wychodzić z domu, ponieważ, jeśli z powodu ich wyglądu naśmiewałby się

młody mężczyzna, dziecko mogłoby być głupkowate.

Wielki Piątek

- Kto w Wielki Piątek stanie na żelazie, temu nogi nie będą „obierały” – na pamiątkę męki Chrystusa, którego przybito gwoździami do krzyża. Kto chciał mieć zdrowe nogi, a w szczególności uchronić je przed nagniotkami, winien był chodzić wtedy po nawozie.
- Przeciw wszelkim wypryskom na ciele skuteczna była maść, którą w Wielki Piątek wyrabiano z pączków topolowych smażonych na maśle, maść ta miała również przyspieszać porost włosów.
- Aby obronić się przed czarami, z rana należało narysować kredą na wszystkich drzwiach trzy krzyżyki, co miało chronić przez cały rok gospodarstwo od zmyry i złych ludzi.
- Zaklinano chorobę do wywierconego w tym dniu otworu w drzewie. Jeśli po zaklejeniu dziury drewno się zraszało, było to znakiem, że stan zdrowia chorego może się poprawić.

SKĄD WZIĄŁ SIĘ ZWYCZAJ MALOWANIA JAJ?

Podanie greckie z X wieku zapewnia, że zwyczaj malowania jaj na Wielkanoc zapoczątkowała Maria Magdalena, której przy grobie Chrystusa ukazał się anioł i powiedział: „Nie płacz, Maryjo! Chrystus zmartwychwstał”. Uradowana pobiegła do domu i ze zdziwieniem stwierdziła, że wszystkie jajka, jakie miała w misce, zabarwiły się na czerwono. Wyniosła je na drogę i podarowała przechodzącym właśnie apostołom. Oznajmiła przy tym nowinę o zmartwychwstaniu. Czerwone jajka zamieniły się w ptaki, które, ćwierkając, wyfrunęły z rąk apostołów i uniosły w niebo. Odczytano to jako znak, że po śmierci następuje zmartwychwstanie i nowe życie.

Zwyczaj zdobienia jaj i wykorzystywania ich w celach magicznych sięga starożytności. Wykorzystywano je w obrzędach pogrzebowych i związanych z kultem zmarłych. Najstarsze pisanki – datowane na III w. – odnaleziono w grobowcach i wykopaliskach w Asharah na Bliskim Wschodzie. Sztuka zdobienia jajek znana była Egipcjanom, Persom, Chińczykom, Fenicjanom, Grekom i Rzymianom. Najdawniejsze polskie pisanki pochodzą z X w., choć przyjmuje się powszechnie, że zdobienie jaj było znane Słowianom już wcześniej.

Pyszny krem mleczny do ciast

Wiesława Lewandowska
autorka bloga kulinarnego
„Dom pełen mięty”

Jest pyszny, gładki, nie rozwarstwa się, każdemu się uda, nawet osobom zaczynającym przygodę z pieczeniem. Można też wykorzystać go do deserów z dodatkiem owoców i biszkoptów. Zapraszam na sprawdzony przepis.

Składniki:

- 180 ml mleka świeżego (3,2 proc.)
- 130 g cukru
- 1 cukier waniliowy
- 250 g masła
- 250 g mleka w proszku

Wykonanie:

Do wykonania kremu mlecznego potrzebny jest nam mikser, taki z końcówkami do ubijania. Mleko świeże wlać do garnka, dodać cukier i cukier waniliowy, można dodać też pasty waniliowej, lub wanilii, mieszając zagotować i zostawić do całkowitego wystudzenia (mleko musi być zimne). Masło, lepiej jak jest w temperaturze pokojowej, ubić do białości, następnie dalej ubijać i dodawać po trochu zimnego mleka z cukrem. Cały czas ubijać, masa nie bardzo będzie chcia-

Krem mleczny — idealny do przełożenia różnych ciast: piernika, biszkoptu, a także gotowych herbatników kakaowych, a nawet wafli.

■ Fot. Freepik.com

ła się łączyć, ale tak ma być. Mleko w proszku przesiać przez sitko, żeby pozbyć się grudek — nie nadaje się do kremu mleko granulowane, musi być zwykłe. Gdy całe mleko dodamy już do masła, dalej ubijać i dodawać po trochu mleko w proszku. Krem zacznie nam

się ładnie łączyć, zrobi się gładki i jednolity. Takim kremem możemy przełożyć ciasto, idealnie komponuje się z piernikiem, ale pasuje do każdego ciasta. Kremu wystarcza do przełożenia dwóch warstw herbatników (44 sztuki) w formie 20 na 40 cm. ■

Żeberka smaczne, jak u babci

Żeberka jak u babci to żeberka duszone we własnym sosie — soczyste i mięciutkie. Przepis bardzo prosty, nie zawiera wiele składników, a mimo to mięso rozpyływa się w ustach, jest delikatne. Idealny obiad dla całej rodziny, zarówno na zwykły dzień, jak i na większe uroczystości.

Składniki:

- 1 kg żeberek wieprzowych • 2 cebule
- mąka do obtoczenia • sól • pieprz • majeranek • smalec

Wykonanie:

Żeberka umyć, osuszyć papierowym ręcznikiem, pokroić na

kawałki tak po 2 kostki. Rozgrzać smalec na patelni, mąkę wsypać na talerzyk, każde żeberko obto-

■ Fot. autorka

czyć w mące i na gorący tłuszcz położyć. Obsmażyć z każdej strony na rumiano, zmniejszyć grzanie do minimum. Cebulę obrać i pokroić w grube krążki, ułożyć na mięsie, posolić i popieprzyć, dać trochę majeranku, przykryć pokrywką i niech się duszą wolniutko. Żeberka puszczą własny sosik. Gdyby było go za mało, można podlać wodą. Dusić tak godzinę do 1,5 godziny, sprawdzać czy miękkie — czas duszenia zależy od mięsa. Żeberka gotowe dobrze smakują podane z ziemniaczkami i zasmażanymi buraczkami, lub z kaszą gryczaną. ■

Szef Litewskiego Związku Teatralnego: „Teatr musi wywierać wpływ, szokować ludzi”

Honorata Adamowicz

W przededniu Międzynarodowego Dnia Teatru, Juozas Marcinkevičius, szef Litewskiego Związku Teatralnego, dzieli się z „Kurierem Wileńskim” przemyśleniami o teatrze na Litwie. Teatr litewski rozmówca krytykuje, zaś polski – chwali.

— Ludzie chętnie chodzą do teatru, liczba spektakli jest ogromna. Ponieważ nie ma kontroli, wszystkie sztuki, które powstają, są pokazywane, ich wartość artystyczna jest również bardzo różna. Jedna może być pokazywana, a druga nie powinna być pokazywana. Kiedyś mówiono, że teatr żyje przez 10 lat, potem przez 10 lat spada, a potem znowu rośnie. Prawdopodobnie jest to okres, w którym teatr na Litwie spada. Mogę powiedzieć, że poprzeczka dla teatru jest bardzo niska. We wszystkim — twierdzi Juozas Marcinkevičius.

Obecnie na Litwie działa 13 teatrów państwowych. W ramach obchodów Międzynarodowego Dnia Teatru wręczane są premie za Profesjonalne Sztuki Sceniczne (lit. Profesionaliojo scenos meno premijos). Nagrody są wyrazem uznania dla najbardziej znaczących prac i wybitnych osiągnięć zawodowych w minionym roku twórców sztuk scenicznych, badaczy i innych pracowników artystycznych. Laureaci tych nagród otrzymują pamiątkowe odznaki — Złote Krzyże Sceny — oraz pamiątkową odznakę — Kolczyk Borisa Dauguvietisa za poszukiwanie nowych form ekspresji scenicznej. Nagrody zostały ustanowione w 2008 r. rozporządzeniem ministra kultury.

TEATR DZIŚ JEST INNY

— Szkoda, że teraz ludzie przychodzą do teatru, zobaczą sztukę i o tym zapominają. Teraz teatr nie ma takiego wpływu jak kiedyś. Kiedyś robiliśmy sztukę przez pół roku, to wszyscy czekaliśmy na premierę. Wiedzieliśmy dużo o premierze, o reżyserze.

■ Obecnie na Litwie działa 13 teatrów państwowych Fot. Marian Paluszkiwicz

Teraz jest tak wiele, że ja na przykład, będąc na tym stanowisku i mając możliwość oglądania sztuk, fizycznie nie mogę ich wszystkich zobaczyć, ponieważ jest ich bardzo dużo. Niestety, wszystkie spektakle są dość podobne. Nie ma tak wyraźnych osobowości. Nie mogę powiedzieć, że wszystko jest bardzo zepsute, ale teatr jest teraz zupełnie inny niż kiedyś — zaznacza Marcinkevičius.

Jak mówi, w dziś teatr nie jest skomplikowany, jest lekki, nawet rozrywkowy, nie zmusza do głębokiej refleksji.

— Bo teraz wszystko jest rozrywką. Teatr również staje się rozrywkowy, a nie może być rozrywkowy — to sztuka. Może być w różnych gatunkach, ale musi mieć wpływ, musi być szczerzy, musi mieć głębokie znaczenie, musi być stworzony dla ludzi, a nie dla kogoś — ocenia nasz rozmówca.

„NIE MA TRWAŁEJ WARTOŚCI”

— Dziś teatr nie ma trwałej wartości, nie ma wielkiego teatru, który skłania ludzi do myślenia. Przez cały czas teatry nie chciały być miejscem rozrywki. Teraz ludzie często mówią, że chodzą do teatru, aby się zrelak-

sować, zapomnieć o troskach dnia codziennego. Ale to nie jest to, czym powinien być teatr. Teatr musi wywierać wpływ, musi szokować ludzi, musi powstrzymywać ludzi przed ucieczką. Jeśli człowiek przychodzi do teatru, żeby zapomnieć się, to przychodzi na próżno — twierdzi Juozas Marcinkevičius.

POZIOM TEATRU POLSKIEGO

— Polski teatr utrzymuje ten wysoki poziom, może dlatego, że zaczęła wcześniej. Polacy wcześniej niż my mieli dostęp do sztuki, literatury, muzyki teatru. Dlatego nie mieli tak wielkiego przełomu, kiedy wyszli w świat. Kiedy Litwa stała się niezależna i wyszła w świat, zaczęła niestety kopiować, zamiast tworzyć. To bardzo źle. A Polacy tworzą — podkreśla szef Litewskiego Związku Teatralnego.

27 marca na świecie obchodzony jest Międzynarodowy Dzień Teatru. Święto ustanowiono w czerwcu 1961 r. na pamiątkę otwarcia Teatru Narodów w Paryżu, które miało miejsce 27 marca 1957 r. ■

W DKP – spektakle Teatru Dramatycznego im. Jerzego Szaniawskiego w Płocku

Honorata Adamowicz

— Dom Kultury Polskiej w Wilnie jest największą polską placówką kulturalną poza granicami Polski. Odnosząc się do głównej misji tej placówki, jaką jest szeroko pojęta promocja polskiej kultury, historii oraz pielęgnowanie dziedzictwa narodowego poprzez edukację, chcielibyśmy podzielić się dorobkiem artystycznym naszego Teatru z Polakami mieszkającymi na Litwie. Korzystając z obecności w Wilnie, chcielibyśmy również zaprezentować spektakl „Sekretarka” — w miejscu, gdzie znajduje się znany obraz, który wg wiary katolickiej Jezus polecił namalować św. Siostrze Faustynie w Płocku w 1931 r.

Tytuł projektu „Polakom spoza Macierzy” zakłada jego ewentualną kontynuację w przyszłości, w ramach podejmowanej współpracy z podobnymi placówkami za granicą — poinformował „Kurier Wileński” Dział Promocji i Marketingu Teatru Dramatycznego im. Jerzego Szaniawskiego w Płocku.

SEKRETARKA

Premiera spektaklu „Sekretarka” odbyła się w płockim Teatrze 30 maja 2021 r. (w 90. rocznicę objawienia). Jest to monodram o św. Siostrze Faustynie Kowalskiej i jej zabiegach związanych z rozpowszechnianiem kultu Bożego Miłosierdzia.

Święta siostra Faustyna jest jednym z kluczowych symboli Płocka, widniejącym na „witaczach” przy wjeździe do miasta. Przedstawienie wzbogacone jest również o dzieła Jana Pawła II: „Dalekie wybrzeża ciszy”, fragment Tryptyku rzymskiego „Strumień”, przełożo-

ne na kompozycje muzyczne Józefa Kaniowskiego. Spektakl odbędzie się 24 kwietnia w DKP o godz. 18.30.

DAMY I HUZARY

W 2023 r. obchodziliśmy Rok Aleksandra Fredry. Z tej okazji Teatr Dramatyczny w Płocku przygotował premierę „Dam i huzarów” w reżyserii Krzysztofa Szustera. Przedstawienie było wystawiane w siedzibie teatru (premiery w kwietniu, 2023 r.) oraz w terenie, m.in.: w Muzeum Romantyzmu w Opinogórze i w Europejskim Centrum Artystycznym im. Fryderyka Chopina w Sannikach... Spektakle poza siedzibą rozpoczynały się widowiskiem plenerowym, dostosowanym do przedstawienia.

Spektakl odbędzie się 25 kwietnia w DKP o godz. 18.30.

PCHŁA SZACHRAJKA

Premiera tej niezwyklej bajki dla dzieci odbyła się w płockim Teatrze 24 maja 2018 r. To jedna z najpopularniejszych bajkowych historii stworzonych przez Jana Brzechwę. Spektakl zrealizowany został przez wybitnego reżysera Cezarego Żołyńskiego, który jest również autorem adaptacji bajki.

„Wystawiając w Wilnie bajkę chcemy podjąć również relacje z najmłodszym pokoleniem Polaków na Litwie, które będzie kontynuować w przyszłości zaszczerpione idee polskości. Zapraszamy na przygody Pchły Szachrajki, jednej z najpopularniejszych postaci stworzonych przez Jana Brzechwę. Sprytna i potna pchełka zawita do cyrku” — zachęcają twórcy spektaklu.

Spektakl odbędzie się 24 kwietnia w DKP, o godz. 10.00 i 12.00. ■

Spektakl „Sekretarka” to monodram o św. Faustynie Kowalskiej i jej zabiegach związanych z rozpowszechnianiem kultu Bożego Miłosierdzia

Fot. Waldemar Lawendowski

TVP
WILNO
7.00 Detektyw Literka
7.10 S. anim. „Przyjaciele Misia i Marigolci”
7.35 Rusz się człowieku
7.45 Pięknie przyprawiONA
8.00 Info Wilno
8.15 Studio Wilno
8.35 Forum
9.35 S. „Sześć siostr”
10.35 Przystanek slow food
11.00 Gra słów
11.25 S. anim. „Przyjaciele Misia i Marigolci”
11.45 Zakochaj się w Polsce
12.10 S. „Korona królów. Jagiellonowie”
12.35 S. „Leśniczówka”
13.00 Info Wilno
13.05 Dobre historie
13.25 Tygiel
13.45 Wielki Test - Media XXI Wieku
15.05 Słownik polsko@polski
15.35 Raport naukowy
16.00 Koronka do Miłosierdzia Bożego
16.20 S. „Klan”
16.45 S. „Barwy szczęścia”
17.10 Detektyw Literka
17.25 Przyjaciele Misia i Margolci
17.45 S. „Stulecie Wynnych”
18.30 Nowe spojrzenie
19.00 Info Wilno
19.15 Studio Wilno
19.40 S. „M jak miłość”
20.30 „19.30”
20.55 „Gość 19.30”
21.00 S. „Korona królów. Jagiellonowie”
21.25 S. „Leśniczówka”
21.50 „Dzikie serca”
23.00 Na sygnale
23.45 Info Wilno
00.05 Studio Wilno
00.25 Anna Dymna - spotkajmy się
00.50 „19.30”
01.20 „Gość 19.30”
LRT   TV

6.00 Hymn Republiki Litewskiej
6.02 Dzień dobry Litwo
6.30, 7.00, 7.30, 8.00, 8.30 Wiadomości
9.00 S. „Soko Leipzig”
9.50 S. „Komisarz Rex”
10.35 S. „Twarzą w twarz”
11.30 S. „Stary”
12.30 Kto i dlaczego?
13.00 Podróżowanie w czasie
14.00, 15.00, 16.00, Wiadomości
14.20, 15.15 Dzień dobry Litwo
16.15 S. „Dobra czarownica”
17.00 S. „Obietnica”
18.00 Kto i dlaczego?
18.30 Ważna godzina
19.30 (Nie)emigranci
20.30 Panorama
21.00 Temat dnia
21.30 Dynastie
22.30 Wiadomości Rowerowe
23.00 S. „Nad wodą”
23.45 S. „Komisarz Rex”
00.35 To jest mój ogród

6.00 Filmy anim.
6.30 S. anim. „Tom i Jerry Show”
7.00 Pani chłopka
8.00 S. „Walker, strażnik Teksasu”
10.00 S. „Krwawe kwiaty”
12.00 Wiadomości
13.20 Pani chłopka
14.30 S. „Mam na imię Farah”
15.30 S. „Kraina Nadziei”
16.30 Dobry wieczór, Litwo
18.30 Wiadomości
19.30 KK2
20.00 Będzie wszystkiego
21.00 S. „Potrzebuję miłości”
21.30 Wiadomości
22.30 „Killerman” thriller
00.45 S. „S.W.A.T.”

LRT | PLUS

6.00 Hymn Republiki

Litewskiej
6.05 Historie rzeczy
7.00 Kto i dlaczego?
7.30 Detektywi historii
8.30 7 dni Kowna
9.00 Dzień dobry Litwo
11.30 Białoruska Pogoń
12.00 STOP linia
13.00 Restauratory
13.30 Spacery
14.00 Prognoza
14.30 „Ernest Hemingway. Cztery wesela i jeden pogrzeb” film dok.
15.30 S. „Siostry z East Endu”
16.30 Dzień dobry Litwo
18.30 Niezwykli ludzie
19.00 Pole bitwy
19.30 S. dok. „Mongolia Czyngis-chana”
20.20 S. dok. Tematy wideo w Japonii”
20.30 Panorama
21.00 Temat dnia
21.30 „Znaki wywoławcze z odległego portu” film dok.
22.45 Nie mam tylu lat
23.15 Jesteśmy Ukraińcami
23.45 Euromaxx
00.00 Wiadomości DW (ros.)
00.15 Dziś na świecie (ros.)
00.40 (Nie)stracone pokolenie

6.00 Seriale anim.
7.45 S. „Płonący ogień”
8.55 S. „W wirze miłości”
10.00 S. „Barrister Babu”
11.00 S. „Spadkobiercy”
12.00 S. „Rodzina”
14.00 S. „Cabo”
15.00 S. anim. „Simpsonowie”
16.00 TV3 wiadomości
16.30 TV Pomoc
18.30 TV3 wiadomości
19.30 „Pod prąd”
20.30 S. „Smak śniegu”
21.00 S. „TOP 3”
21.30 Wieczorne wiadomości TV3
22.30 „Ostatnie starcie”

film fab.
01.20 S. „Hawaii 5.0”

6.00 Zasady mojej kuchni
7.20 S. „Puchacz”
8.25 S. „Oddział nr 44”
9.30 S. „Hudson i Rex”
10.30 S. „CSI. Miami”
11.30 S. „Świeża krew”
12.30 S. dok. „Mania chomikowania”
13.30 Zasady mojej kuchni
14.50 S. „Wojny glin. Charków”
15.55 S. „Hudson i Rex”
17.00 S. „Świeża krew”
18.00 S. „CSI. Miami”
19.00 S. „Magnum: Detektyw z Hawajów”
20.00 „Ale numer!”
21.00 „Paragraf 44” thriller
22.50 „Jack Reacher. Nigdy nie wracaj” film fab.
01.15 S. „Żywe trupy”

rytas .tv

5.30 Nowy dzień
6.30 Żywi
7.30 Pół godziny z Valatką
8.00 Realna mistyka
9.00 S. „Bez ciebie”
10.00 S. „Niespodziewana sprawiedliwość”
11.00 S. „Raj”
12.00 Kod zdrowia
13.00 Nowy dzień
14.00 S. „Historia jednego przestępstwa”
15.00 Realna mistyka
16.00 Reporter
16.20 Sport. Pogoda
16.30 Litwa na żywo
17.00 S. dok. „Rowy śmierci”
18.00 Reporter
18.20 Sport. Pogoda
18.30 Życie w biznesie
19.00 S. „Historia jednego przestępstwa”
20.00 Reporter
20.18 Sport. Pogoda
20.20 S. „Bez ciebie”

21.25 S. „Raj”
22.30 Reporter
22.50 Sport. Pogoda
23.00 Litwa na żywo
23.30 S. dok. „Rowy śmierci”
00.30 S. „Historia jednego przestępstwa”

5.45 S. „FBI”
7.30 S. „Cobra 11”
8.30 „Magazynowe wojny”
9.00 „E-gazas dugnas”
9.30 S. „Goldbergowie”
10.00 „Najzabawniejsze filmiki Ameryki”
11.00 S. „Szaleni sąsiedzi”
12.00 „Talenty Ameryki”
13.00 „Mistrz kulinarii”
14.00 S. „Cobra 11”
15.00 S. „CSI. NY”
16.00 S. „FBI”
18.00 S. „Simpsonowie”
18.50 Liga Narodów UEFA. Litwa- Gibraltar
21.00 „Miliardowy okup” film fab.
23.15 S. „Maltese: Na tropie mafii”
00.30 S. „Bibliotekarze”

6.00 S. „W rękach losu”
7.00 „Prawie żonaty”
8.00 S. „Ślepa”
9.00 S. „Zakazany owoc”
10.00 S. „Major Crimes”
11.00 S. „Sprawy rodzinne”
12.00 S. „Zabójcze umysły”
13.00 S. „Prawo i porządek”
14.00 S. „Nowy Amsterdam”
15.00 S. „Anupamaa”
16.00 S. „Bądź ze mną”
17.00 S. „Gry losu”
18.00 S. „Nowy Amsterdam”
19.00 S. „Partnerki”
20.00 S. „Prawo i porządek”
21.00 S. „Bękarty z Pizzofalcone”
23.10 S. „Morderstwo

01.05 S. „Spirala”	20.10 S. „Pogranicze w ogniu”	20.30 „19.30”	dziewczyny”	16.00 „Muzeum Papiernictwa” film dok.
	11.15 „Kocie ślad” film TVP	20.55 „Gość 19.30”	19.45 „Z wieszaka historii”	16.50 „Ma się rozumieć”
5.45 S. „Dziedzictwo”	12.50 „Przystań” film TVP	21.25 S. „Ojciec Mateusz”	20.10 „Kuchnia Jagiellonów”	17.00 Informacje dnia
6.35 S. „Złoty chłopak”	14.25 „Wywiad z Erikiem”	23.15 „Nasze Hollywood, czyli początki kina w Polsce” film dok.	20.35 „Pielgrzym Miłości”	17.10 „Jestem mamą”
7.30 Audycje Komitetów Wyborczych	14.45 „Przypadek pani Bovary” film dok.	00.10 „Teleexpress Extra”	21.00 S. „Dom”	17.25 „Przyroda w obiektywie”
8.00 Transmisja Mszy Świętej	15.50 „Skowronki na uwięzi” komedia	00.30 „Panorama”	22.30 „Tadeusz Romer. Misja niemożliwa” film dok.	17.40 „Zdrowie z bożej apteki”
8.30 „Kościół z bliska”	17.35 S. „Pogranicze w ogniu”		23.25 „Było, nie minęło”	17.55 „Życie według świętego Jana Pawła II”
9.00 S. „Wydział kryminalny Kitzbühel”	18.50 „Niedziela z...”	7.00 „Był taki dzień”	23.45 „Na tropach Historii”	18.10 „Prosto o gospodarce”
9.50 S. „Ranczo”	19.45 „Mistrzowie muzyki filmowej”	7.02 „Przypadek Polski. Polityka i idee”	00.00 S. „Archiwista”	18.30 „Zostań żołnierzem RP”
10.50 S. „Komisarz Alex”	20.35 „Wiśniowy sad rośnie” reportaż	7.20 S. „Wojenne dziewczyny”		18.45 Muzyczne chwile
11.45 S. „Ojciec Mateusz”	21.00 „Teatr Telewizji - Wiśniowy sad”	8.05 „Polacy na ratunek Żydom”	6.00 „Filmowe życiorysy”	18.55 „Poczet Wielkich Polaków”
12.35 S. „Korona królów. Jagiellonowie”	22.55 „Violeta poszła do nieba” film fab.	8.15 „Okrasa łamie przepisy”	6.40 „Moja Fatima” film dok.	19.05 Informacje dnia
13.10 „Agrobiznes”	01.00 „Projektując przyszłość” film dok.	8.45 „Kamperem po Południu”	7.15 „Cystersi - powrót do pokory” film dok.	19.15 „Rozmowy niedokończone”
13.30 „Rok w ogrodzie Extra”		9.00 „Śladami Eskulapa”	8.00 „Miasteczko Świętej Rodziny - Cotignac” film dok.	20.30 „Każdy maluch to potrafi”
13.50 „Pszczoly - niewidzialny mechanizm” film dok.	7.00 „Gra słów. Krzyżówka”	9.20 „Spór o historię”	8.55 „Poczet Wielkich Polaków”	21.00 Informacje dnia (wydanie główne)
15.00 S. „Złoty chłopak”	7.30 „Anna Dymna - spotkajmy się”	9.55 „Ex Libris”	9.00 Informacje dnia	21.20 Modlitwa różańcowa
15.50 „Jaka to melodia?”	8.00 „Kulinarne wędrówki z Jolą Kleser”	10.15 S. „Karino”	9.15, 22.40 „Polski punkt widzenia”	21.50 „Myśląc Ojczyzna”
16.25 „Gra słów. Krzyżówka”	8.30 „Pytanie na śniadanie”	10.40 „Był taki dzień”	9.35 „Świat widziany sercem” film dok.	22.00 Apel Jasnogórski
16.55 S. „Dziedzictwo”	12.10 „Kamperem po Południu”	10.45 Film dok.	10.00 „Papież Polak do rodaków”	22.20 Informacje dnia
17.45 Audycje Komitetów Wyborczych	12.30 S. „Barwy szczęścia”	11.35 S. „Korona królów. Jagiellonowie”	10.25 „Słowo życia”	23.00 „Moja sytuacja jest szczególnie trudna” film dok.
18.00 „Teleexpress”	13.00 „Gość Poranka”	12.00 „Było, nie minęło”	10.30 12.50, 20.25 Święty na każdy dzień	00.20 „Bogu się podobać” film dok.
18.20 „Jaka to melodia?”	13.20 „Makłowicz w podróży”	12.25 „Na tropach Historii”	10.35 „Szansa na dziecko - naprotechnologia” film dok.	00.50 Muzyczne chwile
18.55 S. „Klan”	13.50 S. „Blisko, coraz bliżej”	12.35 „Był taki dzień”	11.00 Informacje dnia	
19.25 S. „Leśniczówka”	15.10 „Hala odlotów”	12.45 „Kuchnia dwudziestolecia”	11.15 „Jak my to widzimy - z daleka widać lepiej”	7.00, 13.00, 18.00 Fani czterech kółek
20.00 „Jeden z dziesięciu”	16.05 „Jak to działa - Ekologia”	13.10 „Był taki dzień”	11.45 „Zew natury”	9.00 Jak to jest zrobione?
20.30 „19.30”	16.35 „Zwierzaki Czytaki”	13.15 S. „W labiryncie”	12.05 „Mocni w wierze”	10.00 Obrońcy zabytków
20.50 „Gość 19.30”	17.00 S. „Korona królów. Jagiellonowie”	13.50 „Karta. Archipelag pamięci” film dok.	12.35 „Słowo życia”	10.30 Walka o bagaż
21.15 „Reporterzy”	17.30 S. „Barwy szczęścia”	14.45 „Polacy na ratunek Żydom”	12.40 „Ma się rozumieć”	11.00 Nagi instynkt przetrwania
21.30 S. „Korona królów. Jagiellonowie”	18.00 Teleexpress	15.00 „Kościuszkowski. Przewodnik bardzo współczesny” film dok.	13.00, 19.00 Modlitwa Anioł Pański	12.00 Ocalić dom w wielkim stylu
22.10 „Generał „Nil” dramat histor.	18.20 „Gra słów. Krzyżówka”	15.50 S. dok. „Woda - nasza przyszłość”	13.03 Informacje dnia	16.00 Nagi instynkt przetrwania
00.25 „Mokra robota” film akcji	18.50 S. „Leśniczówka”	16.45 „Giganci historii”	13.20 „Bawer - moja walka” film dok.	17.00 Skarby z szopy
	19.20 „Z Andrussem po Galicji”	17.30 „Życiorysy odzyskane”	14.30 Msza Święta z Jasnej Góry	17.30 Walka o bagaż
9.10 „Muzyczne poranki”	19.50 „Nad Niemnem”	17.55 „Był taki dzień”	15.20 Muzyczne chwile	19.00 Jak to jest zrobione?
9.45 „Zaginione Skarby”		18.00 S. „Najdłuższa wojna nowoczesnej Europy”	15.30 „Polka” film dok.	19.30 Jak to działa?
		19.00 S. „Wojenne		20.00 Gorączka złota
				23.00 Karciani kanciarze
				00.00 Nagi instynkt przetrwania

7.00 Zwierzaki Czytaki
7.15 Figu Migu
7.25 S. anim. „Agatka”
7.35 Moda na rodzinę
8.00 Info Wilno
8.15 Studio Wilno
8.35 Woronicza 17
9.35 S. „Sześć sióstr”
10.30 To je Borowicz
10.55 Gra słów.
Krzyżówka
11.15 Zwierzaki Czytaki
11.30 S. anim. „Agatka”
11.45 Dobre historie
12.10 S. „Korona królów.
Jagiellonowie”
12.35 S. „Leśniczówka”
13.00 Info Wilno
13.05 Było, nie minęło
13.25 Nad Niemnem
13.45 Va Banque
14.30 To jest grane
15.05 Słownik
polsko@polski
15.30 Jak to działa
16.00 Koronka do
Miłosierdzia
Bożego
16.20 S. „Klan”
16.45 S. „Barwy
szczęścia”
17.10 Figu Migu
17.20 Zwierzaki
Czytaki
17.40 Drogi wolności
18.35 Tygiel
19.00 Info Wilno
19.15 Studio Wilno
19.35 Panorama
litewska
19.40 S. „M jak miłość”
20.30 „19.30”
20.55 „Gość 19.30”
21.10 S. „Korona
królów.
Jagiellonowie”
21.25 S. „Leśniczówka”
21.50 Szansa
na sukces
23.00 S. „Na sygnale”
23.45 Info Wilno
00.05 Studio Wilno
00.25 Pożyteczni.pl

6.02 Dzień dobry Litwo
6.30, 7.00, 7.30, 8.00,
8.30 Wiadomości
9.00 S. „Soko Leipzig”
9.50 S. „Komisarz Rex”

10.35 S. „Twarzą w
twarz”
11.30 S. „Stary”
12.30 Kto i dlaczego?
13.00 Podróżowanie w
czasie.
14.00, 15.00, 16.00,
Wiadomości
14.20, 15.15 Dzień
dobry Litwo
16.15 S. „Dobra
czarownica”
17.00 S. „Obietnica”
18.00 Kto i dlaczego?
18.30 Ważna godzina
19.30 Dokąd teraz?
20.30 Panorama
21.00 Temat dnia
21.30 Litwa mówi
22.30 Wiadomości
Rowerowe
23.00 S. „Nad wodą”
23.50 S. „Komisarz
Rex”
00.35 Weranda

6.05 Filmy anim.
6.30 S. anim. „Tom i
Jerry Show”
7.00 Pani chłopka
8.00 S. „Walker,
strażnik Teksasu”
10.00 S. „Krwawe
kwiaty”
12.00 Wiadomości
13.20 Pani chłopka
14.30 S. „Mam na imię
Farah”
15.30 S. „Kraina
Nadziei”
16.30 Dobry wieczór,
Litwo
18.30 Wiadomości
19.30 KK2
20.00 Szeszkinia 20
21.00 S. „Potrzebuję
miłości”
21.30 Wiadomości
22.30 „Mad Families”
komedia
00.20 S. „S.W.A.T.”

6.00 Hymn Republiki
Litewskiej
6.05 (Nie)emigranci
7.00 Kto i dlaczego?
7.30 Dzieci tysiąclecia
Litwy
8.30 Wiara i życie
9.00 Dzień dobry Litwo
11.30 Jesteśmy

Ukraińcami
12.00 W sercu Litwin
13.00 Gen ciekawości
13.30 Euromaxx
14.00 To jest kino
14.30 S. dok.
„Mongolia
Czyngis-chana”
15.20 S. dok. „Tematy
wideo w Japonii”
15.30 S. „Z pamiętnika
położnej”
16.30 Dzień dobry
Litwo
18.30 Złote Krzyże
Sceniczne.
Ceremonia
wręczenia nagród
20.30 Panorama
21.00 Temat dnia
21.30 „G. Bizet
„Carmen”
w wykonaniu
Państwowej
Orkiestry
Symfonicznej

23.10 Herbata
00.00 Wiadomości DW
(ros.)

00.15 Dziś na świecie
(ros.)
00.40 (Nie)stracone
pokolenie

6.00 Seriale anim.
7.45 S. „Płonący ogień”
8.55 S. „W wirze
miłości”
10.00 S. „Barrister
Babu”
11.00 S. „Spadkobiercy”
12.00 S. „Rodzina”
14.00 S. „Cabo”
15.00 S. anim.
„Simpsonowie”
16.00 TV3 wiadomości
16.30 TV Pomoc
18.30 TV3 wiadomości
19.30 „Show dobrego
wieczoru”
20.30 S. „Smak
śniegu”
21.00 S. „TOP 3”
21.30 Wieczorne
wiadomości TV3
22.30 „Więzień
labiryntu: Próby
ognia” dramat
01.10 S. „Hawaii 5.0”

6.00 Zasady mojej
kuchni
7.30 S. „Puchacz”
8.30 S. „Oddział nr 44”
9.30 S. „Hudson i Rex”
10.30 S. „CSI. Miami”
11.30 S. „Świeża krew”
12.30 S. dok. „Mania
chomikowania”
13.30 Zasady mojej
kuchni
14.50 S. „Wojny glin.
Charków”
15.55 S. „Hudson i
Rex”
17.00 S. „Świeża krew”
18.00 S. „CSI. Miami”
19.00 S. „Magnum:
Detektyw z
Hawajów”
20.00 „Ale numer!”
21.00 „Resident Evil:
Retrybcja”
thriller
22.50 „Paragraf 44”
thriller

5.30 Nowy dzień
6.30 Żywi
7.30 W cieniu
mężczyzn
8.00 Realna mistyka
9.00 S. „Bez ciebie”
10.00 S. „Niespodziewana
sprawiedliwość”
11.00 S. „Raj”
12.00 Pierwszy raz.
60+
12.30 Łatwe
do zrobienia
13.00 Nowy dzień
14.00 S. „Historia
jednego
przestępstwa”
15.00 Realna mistyka
16.00 Reporter
16.20 Sport. Pogoda
16.30 Litwa na żywo
17.00 Redakcja. A.
Ramanauskas
18.00 Reporter
18.20 Sport. Pogoda
18.30 Cel podróży
19.00 S. „Historia
jednego
przestępstwa”
20.00 Reporter
20.18 Sport. Pogoda
20.20 S. „Bez ciebie”
21.25 S. „Raj”
22.30 Reporter
22.50 Sport. Pogoda
23.00 Litwa na żywo
23.30 Redakcja. A.

Ramanauskas
00.30 S. „Historia
jednego
przestępstwa”

5.45 S. „FBI”
7.30 S. „Cobra 11”
8.30 „Magazynowe
wojny”
9.00 „Na jednym końcu
haczyk”
9.30 S. „Goldbergowie”
10.00 S. dok. „Karpaty.
Królestwo
drapieżników”
12.00 „Talenty
Ameryki”
14.00 S. „Cobra 11”
16.00 S. „FBI”
18.00 S. „Simpsonowie”
19.00 S. „Szaleni
sąsiedzi”
20.00 „Najzabawniejsze
filmiki Ameryki”
21.00 „Po horyzont”
dramat
22.50 S. „Maltese: Na
tropie mafii”
00.00 S. „Bibliotekarze”

6.00 S. „W rękach losu”
7.00 „Prawie żonaty”
8.00 S. „Ślepa”
9.00 S. „Zakazany
owoc”
10.00 S. „Major
Crimes”
11.00 S. „Sprawy
rodzinne”
12.00 S. „Zabójcze
umysły”
13.00 S. „Prawo i
porządek”
14.00 S. „Nowy
Amsterdam”
15.00 S. „Anupamaa”
16.00 S. „Bądź ze mną”
17.00 S. „Gry losu”
18.00 S. „Nowy
Amsterdam”
19.00 S. „Partnerki”
20.00 S. „Prawo i
porządek”
21.00 S. „Bękarty z
Pizzofalcone”
01.25 S. „Spirala”

5.45 S. „Dziedzictwo”

6.35 S. „Złoty chłopak”	tamte dni”	20.30 „19.30”	17.55 „Myśliciele - sylwetki polskie”	13.20 „Otto Schimek wierny sumieniu” film dok.
7.30 Audycje Komitetów Wyborczych	13.35 „Mistrzowie muzyki filmowej”	20.55 „Gość 19.30”	18.00 S. „Najdłuższa wojna nowoczesnej Europy”	14.30 Msza Święta z Jasnej Góry
8.00 Transmisja Mszy Świętej	14.35 „Akcja pod Arsenalem” dramat	21.25 S. „O mnie się nie martw”	19.00 S. „Wojenne dziewczyny”	15.20 Muzyczne chwile
8.30 „Zrzućnowani odbudowani”	16.20 „Awatar, czyli zamiana dusz” film TVP	23.15 „Dialog - życie zapisane w listach” film dok.	19.45 Film dok.	15.35 „Krzyż” koncert pasyjny
9.00 S. „Wydział kryminalny Kitzbühel”	17.35 S. „Pogranicze w ogniu”	00.10 „Teleexpress Extra”	20.10 „W kotle historii”	16.50 „Ma się rozumieć”
9.50 S. „Ranczo”	18.50 „Rzecz Polska”	00.30 „Panorama”	20.35 „Był taki dzień”	17.00 Informacje dnia
10.45 S. „Komisarz Alex”	19.15 „Którędy po sztukę”		20.39 „Pielgrzym Miłości”	17.10 „Na zdrowie”
11.45 S. „Ojciec Mateusz”	19.30 Film dok.	7.00 „Był taki dzień”	21.00 S. Dom”	17.30 „Mała Nellie od Świętego Boga” reportaż
12.35 S. „Korona królów. Jagiellonowie”	20.40 „Ukraińska czytanka - Oksana Zabuzko”	7.02 „Przypadek Polski. Polityka i idee”	22.30 „Kto ratuje jedno życie” film dok.	18.00 „Po stronie prawdy”
13.10 „Agrobiznes”	21.00 „Weekend z królem” film fab.	7.15 S. „Wojenne dziewczyny”	23.25 „Polacy na ratunek Żydom”	18.50 Muzyczne chwile
13.35 „Rok w ogrodzie Extra”	22.45 S. „W 80 dni dookoła świata”	8.00 „Polacy na ratunek Żydom”	23.45 „Kamperem po Południu”	18.55 „Poczet Wielkich Polaków”
13.50 „Dzikie serce Europy” film dok.	23.50 „Jazz.pl”	8.20 „Okrasa łamie przepisy”	00.00 S. „Archiwista”	19.05 Informacje dnia
15.00 S. „Złoty chłopak”		8.45 „Kamperem po Południu”	00.45 S. dok. „Wyscig po bombę atomową”	19.15 „Rozmowy niedokończone”
15.50 „Jaka to melodia?”	7.00 „Gra słów. Krzyżówka”	9.00 „Śladami Eskulapa”		20.30 S. anim.
16.25 „Gra słów. Krzyżówka”	7.30 S. dok. „Perły Bałtyku”	9.25 „Na tropach Historii”	6.35 „Odpowiedzialni za Kościół”	21.00 Informacje dnia (wydanie główne)
16.55 S. „Dziedzictwo”	8.00 „Kuchnia dwudziestolecia”	9.35 „Szlakiem miejsc niezwykłych”	7.00 „Filmowe życiorysy”	21.20 Modlitwa różańcowa
17.45 Audycje Komitetów Wyborczych	8.30 „Pytanie na śniadanie”	9.45 „Wojownicy czasu”	7.40 „Pierre Teilhard de Chardin” reportaż	21.50 „Myśląc Ojczyzna”
18.00 „Teleexpress”	12.10 „Studio Lwów”	10.15 S. „Karino”	8.35 „Zdrowie z bożej apteki”	22.00 Apel Jasnogórski
18.20 „Jaka to melodia?”	12.30 S. „Barwy szczęścia”	10.40 Film dok.	8.55 „Poczet Wielkich Polaków”	22.20 Informacje dnia
18.55 S. „Klan”	13.00 „Gość Poranka”	11.30 S. „Korona królów. Jagiellonowie”	9.00 Informacje dnia	23.00 „Warto być ojcem” reportaż
19.25 S. „Leśniczówka”	13.25 „Jak żyje las...”	11.55 „Marzyciele - Stanisław Marusarz”	9.15, 22.40 „Polski punkt widzenia”	23.30 „Zerwany kłós” film fab.
20.00 „Jeden z dziesięciu”	13.50 S. „Ojciec Mateusz”	12.20 „Działo się w Krakowie”	9.35 „Každy maluch to potrafi”	
20.30 „19.30”	15.35 „Artur Grottger. Wieszcz z ołówkiem” film dok.	12.25 „Było, nie minęło”	9.50 „Słowo życia”	7.00, 13.00, 18.00 Fani czterech kółek
20.50 „Gość 19.30”	16.35 S. anim. „Pamiętnik Florki”	12.50 „Kuchnia dwudziestolecia”	10.00 „Tak Go pamiętam”	9.00 Jak to jest zrobione?
21.15 „Reporterzy”	16.45 „GO - TU - JEMY”	13.15 S. „W labiryncie”	10.20 Muzyczne chwile	10.00 Obrońcy zabytków
21.30 S. „Korona królów. Jagiellonowie”	17.00 S. „Korona królów. Jagiellonowie.”	13.40 „Z wieszaka historii”	10.30 „Sanktuaria polskie”	10.30 Walka o bagaż
22.10 „Kto nas wzywa” koncert	17.30 S. „Barwy szczęścia”	14.05 „Był taki dzień”	10.50, 20.25 Święty na każdy dzień	11.00 Nagi instynkt przetrwania
23.55 S. „Chirurgi”	18.00 Teleexpress	14.10 „U źródła - Marek Cecuła” film dok.	11.00 Audiencja Generalna papieża Franciszka w Watykanie	12.00 Ocalić dom
	18.20 „Gra słów. Krzyżówka;”	14.40 „Tadeusz Romer. Misja niemożliwa” film dok.	11.50 Muzyczne chwile	14.00 Graty Dereka Bieriego
9.00 „Muzyczne poranki”	18.50 S. „Leśniczówka”	15.35 „Był taki dzień”	12.00 „Komarowska Wiktoria” film dok.	17.00 Skarby z szopy
9.30 „Laboratorium baletu, czyli „Żywioty” w Operze Wrocławskiej”	19.20 „Emilian Kamiński. Teatr. Moje życie” wywiad	15.38 „Niezwykłe historie z pocztówek”	12.25 „Jestem mamą”	17.30 Walka o bagaż
10.00 S. „Pogranicze w ogniu”	19.50 „Kierunek Zachód”	15.50 S. dok. „Woda - nasza przyszłość”	12.40 „Prosto o gospodarce”	19.00 Jak to jest zrobione?
11.10 „Skowronki na uwiezi” komedia	20.10 „Magazyn z Wysp”	16.40 „Działo się w Krakowie”	13.00, 19.00 Modlitwa Anioł Pański	19.30 Jak to działa?
12.55 „Tamte lata,		16.45 „Giganci historii”	13.03 Informacje dnia	20.00 Łowcy staroci: renowacje
		17.30 „Kuchnia Jagiellonów”		21.00 Graty Dereka Bieriego
				22.00 Fani czterech kółek
				23.00 Łowcy staroci
				00.00 Nagi instynkt przetrwania

TEATR DRAMATYCZNY im. Jerzego Szaniawskiego w Płocku
Aleksander Fredro
DAMY I HUZARY

TEATR DRAMATYCZNY

IM. JERZEGO SZANIAWSKIEGO

W PŁOCKU

DDM KULTURY POLSKIEJ W WILNIE

25 KWIETNIA 2024

GODZ. 18:30

BILETY: KAKAVA.LT

IDY TEATRALNE'24
Ordonówna

Spektakl muzyczny

Reżyseria Lila Kiejzik

bilety w seici www.bilietai.lt
 SU LEITUVIŠKAIS TITRAIS

04 04 godz. 18.00
Centrum kultury
w Nowej Wilejce

KUPNO

Kupię las. Rozliczam się od razu. Tel. 8 686 03 070

Sprzedajcie las drogo i bez pośredników.

Tel. 8 659 57 721

USŁUGI

Muruję piece, piecyki. Remontuję stare. Niedrogo. Tel. 8 683 95 373

Wykonujemy prace wysokiej jakości i w terminie: architektura krajobrazu, układanie kostki brukowej. Doświadczenie 10 lat. Wilno. Tel. 8 684 30 018

Pomagam i doradzam w sprzedaży bądź wynajęciu domu, mieszkania lub ziemi. Tel. 8 645 444 47

SPRZEDAŻ

Sprzedam dokumenty na ziemię nie podlegającą zwrotowi (około 4ha). Tel. 8 654 93 428

Sprzedam kamienie polne. Materiał może służyć do budowy ogrodzeń, alejek, tarasów, palenisk, kwietników, na podmurówki i in. Załadunek oraz transport we własnym zakresie. Cena 20 euro/tona. Tel. 8 600 18 083 (Leon)

Sklypo esančio **Vilniaus r., Paberžės sen., Gruodžių k., skl. kad. Nr. 4196/0400:0382** savininko J.J.L. dėmesiui. **š.m. balandžio 8 d., 10:00 val.** vyks gretimo sklypo **Vilniaus r., Paberžės sen., Gruodžių k. 13**, kadastriniai matavimai. Kviečiame dalyvauti. Matavimus atlieka MB Geodezinių matavimų centras. Vilnius, Justiniškių g. 16, Tel.862443221

Zam. 2771

Informacija apie numatomą žemės sklypo paženkinimą: **2024-04-05 11 val. Galvės pl. 140, Vilnius**, bus atliekami sklypo kad. **Nr. 0101/0164:231** kadastriniai matavimai. Prašome gretimo sklypo kad. **Nr. 0101/0164:858** savininkę J. R. ar jos atstovą dalyvauti paženkinime. Nesant galimybės dalyvauti, prašome kreiptis į matininką Vytautą Urboną, tel. 868614035, Rinktinės g. 35-41, Vilnius.

Zam. 2772

PRACA

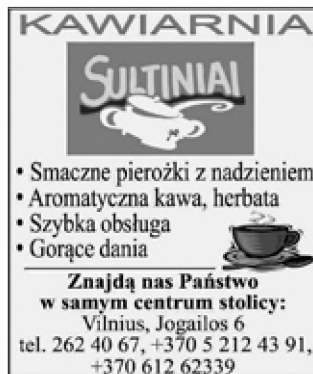
Kobieta poszukuje pracy. Proponować różne warianty. Tel. 8 676 67347

UM
UTENOS MĖSA
SKUPOJEMY
BYDŁO
8 620 33544

KLION
UAB „KLION“
zatrudni
PRACOWNIKA SKLEPU,
MAGAZYNU
Wynagrodzenie od 800 euro
Miejsce pracy:
Vilnius, Birbynių g. 4A
Tel.: 8 685 04080,
e-mail.: info@klion.lt

KAWIARNIA
SULTINIAI
• Smaczne pierożki z nadzieniem
• Aromatyczna kawa, herbata
• Szybka obsługa
• Gorące dania
Znajdą nas Państwo
w samym centrum stolicy:
Vilnius, Jogailos 6
tel. 262 40 67, +370 5 212 43 91,
+370 612 62339

Parengtas detalus plano koregavimas anksčiau suplanuotos teritorijos dalyje.

Teritorijų planavimo dokumento pavadinimas ir /ar TPD

Nr. : S.R., V.S., R.K. ir G.S. žemės sklypo, esančio Klionių k., Nemėžio sen., Vilniaus r., detalus plano patvirtinimo supaprastinta tvarka, patvirtinto Vilniaus rajono savivaldybės valdybos 2002-03-25 sprendimu Nr.203, koregavimas anksčiau suplanuotos teritorijos dalyje. TPD registracijos Nr.T00079408). **Planavimo organizatorius:** Vilniaus rajono savivaldybės administracijos direktorius, Rinktinės g. 50, Vilnius. **Detaliojo plano sprendinių rengėjas:** PV arch. Dmitrij Kaidašov, tel. 868574269, el. p.architect.dmitrij@gmail.com. adresas: S. Nėries g.73-74, Vilnius. **Planavimo iniciatorius:** fizinis asmuo.Detaliojo plano rengimo pagrindas: Vilniaus r.sav. administracijos direktoriaus įsakymas dėl TPD koregavimo (Nr.REG252986; 2022-12-02) **Planavimo tikslai:** koreguoti žemės sklypo (kad. Nr. 4162/0100:307), esančio Vilniaus r. sav., Nemėžio sen., Klionių k., detaliojo plano, patvirtinto Vilniaus rajono savivaldybės valdybos 2002-0325 sprendimu Nr. 203 (TPD registracijos Nr. T00079408) (toliau – Detalusis planas), sprendinius, numatant pakeisti Detaliojo plano suformuoto kitos paskirties – vienbučių ir dvibučių gyvenamųjų pastatų teritorijos žemės sklypo Nr. 2 (kad. Nr. 4162/0100:613), esančio Vilniaus r. sav., Nemėžio sen., Klionių k., Rugiagėlių g. 4, ribas ir plotą (padalyti) vadovaujantis Bendrojo plano sprendiniais. Susipažinti su detaliojo plano sprendiniais galima nuo 2024-04-03 iki 2024-04-16. Vilniaus r.savivaldybės internetiniame puslapyje www.vrsa.lt, projekto rengėjo patalpose iš anksto susitarus dėl susitikimo ir LR teritorijų planavimo dokumentų rengimo ir teritorijų planavimo proceso valstybinės priežiūros informacinėje sistemoje (www.tpdri.lt) (Nr. K-VT-41-22-1053). Detaliojo plano sprendiniai bus viešai eksponuojami nuo 2024-04-10 iki 2024-04-16 Nemėžio seniūnijos skelbimo lentoje; Vilniaus r. savivaldybės skelbimo lentoje, projekto rengėjo patalpose ir LR teritorijų planavimo dokumentų rengimo ir teritorijų planavimo proceso valstybinės priežiūros informacinėje sistemoje (www.tpdri.lt) (Nr. K-VT-41-22-1053). Viešas susirinkimas vyks nuotoliniu būdu 2024-04-16 nuo 17 val. transliacija internetiniu adresu, jungiantis per nuorodas. Pirmoji viešojo susirinkimo transliacijos dalis nuo 17:00 val. iki 17:30 val., jungiantis per nuorodą: <https://us05web.zoom.us/j/83899523741?pwd=sgd2jtF9T5lwvbMcTsfuVurq8KbM6.1> Antroji viešojo susirinkimo transliacijos dalis nuo 17:30 val., jungiantis per nuorodą: <https://us05web.zoom.us/j/81078641301?pwd=PrPVWvWb4OPKQQEqZ8fQpW7lfCly.1> **Pasiūlymų teikimo tvarka:** pasiūlymai dėl teritorijų planavimo dokumento planavimo organizatoriui ir/ar plano rengėjui teikiami raštu arba Lietuvos Respublikos teritorijų planavimo dokumentų rengimo ir teritorijų planavimo proceso valstybinės priežiūros informacinėje sistemoje visą teritorijų planavimo dokumentų rengimo laiką iki viešo svarstymo pabaigos. Pasiūlymus pateikusiems asmenims planavimo organizatorius motyvuotai atsako raštu arba Lietuvos Respublikos teritorijų planavimo dokumentų rengimo ir teritorijų planavimo proceso valstybinės priežiūros informacinėje sistemoje jeigu pasiūlymai buvo pateikti šioje sistemoje. Planavimo organizatoriaus atsakymas per 10 darbo dienų gali būti apskūstas Valstybinei teritorijų planavimo ir statybos inspekcijai.

Zam. 2773

Papugę z drzewa pomogły zwabić chipsy

Samba, 15-letnia papuga z Teksasu, wystraszyła się czegoś i poleciała na drzewo. Nawet straż pożarna nie była w stanie jej ściągnąć. Udało się to dopiero jej właścicielowi po wielu próbach dzięki... chipsom. Papuga spędziła na 12-metrowym drzewie 3 dni. Starania strażaków były bezskuteczne. Samba bała się ich i uciekała. Właściciel papugi próbował zachęcić ją do zejścia różnymi smakołykami, ale nie była zainteresowana. W akcję ratowania ptaka zaangażowali się też pobliscy sąsiedzi, wspięli się na drzewo z siatkami basenowymi, ale też nie byli w stanie go dosięgnąć. Jedynie chipsy pomogły.
Fot. Freepik.com

Rekordowe dziewięcioraczki przyleciały do Europy

Rodzina Cisse zasłynęła po tym, jak dzieci zostały wpisane do Księgi Rekordów Guinnessa jako pierwsze na świecie dziewięcioraczki, które przeżyły poród. Teraz wszyscy po raz pierwszy w życiu przybyli do Europy tuż przed trzecimi urodzinami maluchów. Chętnie śledzimy losy rodzin, w których rodzą się czworo- czy pięcioraczki, a co dopiero gdy maluchów jest jeszcze więcej. Ale czy wiedzieliście jaki jest w tej kwestii rekord Guinnessa? Halima Cisse z Maroka urodziła dziewięcioraczki, które zostały oficjalnie rekordzistami jako pierwsze, które przeżyły poród. Dziś każde z nich jest zdrowe i rozwija się prawidłowo. Co ciekawe rodzice początkowo byli przekonani, że będą mieć siedmioro dzieci. Dopiero badania w specjalistycznej klinice ukazały poprzednio niezauważoną dwójkę. Halima urodziła przez cesarskie cięcie 4 maja 2021 r. Każde z noworodków ważyło od 0,5 do 1 kg. Spędziły kilka miesięcy w inkubatorach.

Krowa, która wytwarza w mleku insulinę

Nowe metody manipulacji genetycznej pozwoliły naukowcom stworzyć krowę, która wytwarza w mleku insulinę. Nowy sposób produkcji hormonu może pomóc milionom diabetyków na całym świecie. Dokonanie naukowców z Uniwersytetu Illinois w Urbanie i Champaign (USA) oraz Uniwersytetu w São Paulo (Brazylia) może w niedalekiej przyszłości zrewolucjonizować dostęp do insuliny. Badacze chcą teraz transgeniczną krowę sklonować. Mają też nadzieję na sukces w uzyskiwaniu ciąży i produkcji większej ilości mleka. Chcą też uzyskać transgeniczne byki, dzięki czemu mogłyby zaistnieć kolejne pokolenia zwierząt produkujących insulinę.
Fot. Freepik.com

Fotomigawka

■ Wielkanocne akcenty na ulicach Wilna Fot. Marian Paluszkiwicz